



Στοχασμοί για τη Ζωή του Πνεύματος

Ινστιτούτο Ρουχί



Βιβλίο 1

Στοχασμοί για την Ζωή του Πνεύματος

Ινστιτούτο Ρουχί

Τα βιβλία της σειράς:

Παρακάτω παρατίθενται οι τρέχουσες εκδόσεις της σειράς που σχεδιάζει το Ινστιτούτο Ρουχί. Τα βιβλία αυτά προορίζονται να χρησιμοποιηθούν ως την κύρια ακολουθία μαθημάτων σε μια συστηματική προσπάθεια να ενισχυθεί η ικανότητα των νέων και των ενηλίκων να υπηρετούν τις κοινότητές τους. Το Ινστιτούτο Ρουχί αναπτύσσει επίσης μια σειρά μαθημάτων που διακλαδίζονται από το τρίτο βιβλίο της ακολουθίας για την εκπαίδευση δασκάλων Μπαχάι τάξεων παιδιών, καθώς και μια άλλη σειρά από το βιβλίο 5 για την ανάδειξη εμψυχωτών ομάδων εφήβων. Οι εν λόγω σειρές αναφέρονται, επίσης, στον κατάλογο που ακολουθεί. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο κατάλογος μπορεί να υποστεί αλλαγές καθώς η εμπειρία στον τομέα εξελίσσεται, και θα προστίθενται περαιτέρω τίτλοι καθώς μια σειρά στοιχείων του εκπαιδευτικού υλικού που βρίσκονται υπό ανάπτυξη φτάνουν στο στάδιο όπου μπορούν να διατεθούν ευρέως.

Βιβλίο 1	<i>Στοχασμοί για τη Ζωή του Πνεύματος</i>
Βιβλίο 2	<i>Έγερση για υπηρεσία</i>
Βιβλίο 3	<i>Διδασκαλία Τάξεων Παιδιών, Βαθμίδα 1</i> <i>Διδασκαλία Τάξεων Παιδιών, Βαθμίδα 2 (παράρτημα)</i> <i>Διδασκαλία Τάξεων Παιδιών, Βαθμίδα 3 (παράρτημα)</i> <i>Διδασκαλία Τάξεων Παιδιών, Βαθμίδα 4 (παράρτημα)</i>
Βιβλίο 4	<i>Οι Δίδυμες Φανερώσεις</i>
Βιβλίο 5	<i>Απελευθερώνοντας τις Δυνάμεις των Εφήβων</i> <i>Αρχικός Παλμός: Το πρώτο παράρτημα του Βιβλίου 5</i> <i>Διευρυνόμενος Κύκλος: Το δεύτερο παράρτημα του Βιβλίου 5</i>
Βιβλίο 6	<i>Διδάσκοντας την Υπόθεση</i>
Βιβλίο 7	<i>Πορευόμενοι Μαζί σε ένα Μονοπάτι Υπηρεσίας</i>
Βιβλίο 8	<i>Η Συνθήκη του Μπαχασλλά</i>
Βιβλίο 9	<i>Αποκτώντας μια Ιστορική Προοπτική</i>
Βιβλίο 10	<i>Χτίζοντας Παλλόμενες Κοινότητες</i>
Βιβλίο 11	<i>Υλικά Μέσα</i>
Βιβλίο 12	<i>(προσεχώς)</i>
Βιβλίο 13	<i>Ενασχόληση με την Κοινωνική Δράση</i>
Βιβλίο 14	<i>(προσεχώς)</i>

Copyright © 2009, 2020 από το Ίδρυμα Ruhi, Κολομβία Διατηρούνται όλα τα δικαιώματα. Έκδοση 4.1.2.ΠΕ δημοσιευμένη το 2023
Εκτυπωμένο στην Ελλάδα

Πρωτοεκδόθηκε στα ισπανικά ως *Reflexiones sobre la vida del espíritu*
Copyright © 1987, 1995, 2008, 2020 από το Ίδρυμα Ρουχί, Κολομβία.
ISBN 978-958-59880-3-3

Το Ινστιτούτο Ρουχί έχει παραχωρήσει άδεια για περιορισμένη εκτύπωση αυτού του βιβλίου στα ελληνικά στο Εκπαιδευτικό Ινστιτούτο της Ελλάδας.

Ινστιτούτο Ρουχί
Κάλι, Κολομβία
Email: instituto@ruhi.org
Website: www.ruhi.org

Περιεχόμενα

Μερικές Σκέψεις για τον Επιμελητή	v
Κατανόηση των Μπαχάι Γραφών	1
Προσευχή.....	15
Ζωή και Θάνατος	31

Μερικές Σκέψεις για τον Επιμελητή

Ο αριθμός των περιοχών στις οποίες το *Στοχασμοί για τη Ζωή του Πνεύματος*, το πρώτο βιβλίο της κύριας ακολουθίας των μαθημάτων που προσφέρεται από το Ινστιτούτο Ρουχί, μελετάται σε ολόκληρο τον κόσμο αυξάνεται εδώ και χρόνια. Στην τεράστια πλειονότητα των περιπτώσεων, το υλικό διαβάζεται και συζητιέται από μια ομάδα φίλων οι οποίοι μπορεί να απαρτίζουν έναν κύκλο μελέτης που συναντιέται τακτικά, μπορεί να συνέρχονται σε μια εκστρατεία που οργανώνεται για εντατική μελέτη, ή μπορεί να συγκεντρώνονται σε μία κατασκήνωση στη διάρκεια των σχολικών διακοπών. Οποιαδήποτε κι αν είναι η περίπτωση, ένα μέλος της ομάδας λειτουργεί ως επιμελητής. Η σχέση μεταξύ του επιμελητή και των άλλων συμμετεχόντων δεν είναι αυτή του δασκάλου και μαθητών. Όλοι συμμετέχουν συνειδητά σε μια διαδικασία στην οποία ο καθένας επιδιώκει να μάθει. Αλλά ο επιμελητής δεν είναι ούτε ένας αποδεδειγμένος και παθητικός διευκολυντής της συζήτησης. Έχοντας ολοκληρώσει έναν επαρκή αριθμό μαθημάτων της ακολουθίας κι έχοντας αναλάβει τις πράξεις υπηρεσίας που αυτά ενθαρρύνουν, είναι ικανός/ή να βοηθήσει κάθε μέλος της ομάδας στην επίτευξη του σκοπού του υλικού που μελετάται. Εκείνοι που λειτουργούν ως επιμελητές του Βιβλίου 1 πιθανόν να τους φανεί χρήσιμο να κάνουν κάθε τόσο μια ανασκόπηση των ιδεών που παρουσιάζονται σε αυτόν τον πρόλογο.

Οι συμμετέχοντες παγκοσμίως εισέρχονται σε αυτό το πρώτο μάθημα του ινστιτούτου προερχόμενοι από ποικίλες καταβολές. Μερικοί είναι ήδη μέλη της Μπαχάι κοινότητας που ευελπιστούν να ενισχύσουν την ικανότητά τους να υπηρετούν την Υπόθεση που έχουν ενστερνιστεί. Άλλοι βλέπουν τη σειρά μαθημάτων σαν την αρχή της έρευνάς τους για την Μπαχάι Πίστη ως θρησκεία. Άλλοι πάλι προσελκύονται από τα Μπαχάι ιδεώδη κι επιθυμούν να εξοικειωθούν με τους στόχους και τις προσπάθειες της κοινότητας. Και υπάρχει κι ένας αυξανόμενος αριθμός νεαρών ατόμων ιδιαίτερα, που θέλοντας να αναπτύξουν την ικανότητά τους να υπηρετούν την κοινωνία, συχνά μέσα από το ένα ή το άλλο πρόγραμμα που προωθείται από την Μπαχάι κοινότητα, παρακολουθούν αυτό το μάθημα σαν πρώτο βήμα.

Εξ' αρχής, θα πρέπει να είναι ξεκάθαρο σε κάθε συμμετέχοντα ότι τα μαθήματα του Ινστιτούτου Ρουχί χαράσσουν ένα μονοπάτι υπηρεσίας προς την ανθρωπότητα πάνω στο οποίο ο καθένας από μας βαδίζει με τον δικό του ρυθμό, βοηθώντας και βοηθούμενος από άλλους. Το βάδισμα αυτού του μονοπατιού υποδηλώνει την επιδίωξη ενός διττού ηθικού σκοπού: να φροντίσει κανείς τη δική του πνευματική και διανοητική ανάπτυξη και να συμβάλει στη μεταμόρφωση της κοινωνίας. Η πρόοδος στο μονοπάτι επιβάλλει την ανάπτυξη ενός αριθμού ικανοτήτων που απαιτούν κατανόηση και γνώσεις, πνευματικές ιδιότητες και αξιέπαινες στάσεις, καθώς και ένα πλήθος δεξιοτεχνιών και δεξιοτήτων. Οι πηγές γνώσεων από τις οποίες αντλούν τα βιβλία του Ινστιτούτου είναι, από τη μία οι διδασκαλίες της Μπαχάι Πίστης και, από την άλλη, οι συσσωρευμένες εμπειρίες της παγκόσμιας μπαχάι κοινότητας στην προώθηση του υλικού και του πνευματικού πολιτισμού. Το όραμα του Μπαχαούλλα για το άτομο που μπορούμε να γίνουμε και του πολιτισμού που μπορούμε να χτίσουμε είναι αυτό που εμπνέει το Ινστιτούτο. Υποτίθεται ότι όλοι οι συμμετέχοντες, ανεξάρτητα από τις καταβολές τους,

είναι ανοιχτοί στο να αγκαλιάσουν αυτό το όραμα το οποίο είναι σαφές σε κάθε ενότητα κάθε βιβλίου.

Σε έναν κόσμο όπου οι πεποιθήσεις και οι ιδεολογίες διατίθενται να χρησιμοποιήσουν οποιαδήποτε πιθανά μέσα για να κερδίσουν υποστηρικτές, κάποιος που δε γνωρίζει την Πίστη μπορεί να έχει ειλικρινή ερωτήματα σχετικά με τις προθέσεις του Ινστιτούτου Ρουχί, και πιο συγκεκριμένα, «Μήπως μου ζητείται ν' αλλάξω τη θρησκεία μου;» ή «Μήπως μου ζητείται να ασπαστώ άλλη θρησκεία;». Τέτοιου είδους ερωτήματα προσφέρουν στον επιμελητή μια ευκαιρία να εξηγήσει τον σκοπό της ακολουθίας των μαθημάτων όπως περιγράφεται παραπάνω. Ενώ είναι φυσικό οι Μπαχάι ν' ανυπομονούν να δουν τους φίλους τους να εισέρχονται στην κοινότητα, οι ίδιες οι διδασκαλίες τους τους απαγορεύουν, μπορεί να θέλει να προσθέσει ο επιμελητής, να ασκούν προσηλυτισμό. Το να βαδίζει κανείς στο μονοπάτι της υπηρεσίας που του ανοίγεται από τα μαθήματα του ινστιτούτου απαιτεί μια ολοένα βαθύτερη κατανόηση των διδασκαλιών του Μπαχαλλά, τις οποίες το υλικό προσπαθεί να εκθέσει απερίφραστα. Η αποδοχή και η πίστη είναι ζητήματα που πρέπει να τα στοχαστεί το κάθε άτομο ελεύθερα και χωρίς πίεση.

Δεν είναι απρόσμενο, λοιπόν, που αυτό το πρώτο βιβλίο ξεκινάει με το θέμα της κατανόησης, που είναι τόσο κεντρικό σε όλα τα βιβλία της ακολουθίας. Το να διαβάζει κανείς από τις Άγιες Γραφές δεν είναι το ίδιο με το να διαβάζει ένας άνθρωπος τις χιλιάδες σελίδες που βλέπει στη διάρκεια μιας ζωής, και η ενότητα «Κατανόηση των Μπαχάι Γραφών», επιδιώκει να αναπτύξει τη συνήθεια της ανάγνωσης κειμένων από τις Ιερές Γραφές καθημερινά και του στοχασμού πάνω στο νόημα τους, μια συνήθεια που θα βοηθήσει σημαντικά τους συμμετέχοντες καθώς ξεκινούν το μονοπάτι της υπηρεσίας. Προκειμένου να τους καθοδηγήσει ο επιμελητής στη μελέτη τους, θα πρέπει να αφιερώσει πολλή σκέψη το θέμα της κατανόησης.

Οι Μπαχάι Γραφές περιέχουν βαθύτατες πνευματικές αλήθειες, και ακόμη κι αν πασχίζουμε να εμβαθύνουμε την κατανόηση μας ως προς την απέραντη σημασία τους, γνωρίζουμε ότι ποτέ δεν θα μπορέσουμε να φτάσουμε σε ένα οριστικό τέλος. Γενικώς αποκτούμε μια βασική κατανόηση της άμεσης έννοιας ενός κειμένου όταν το διαβάζουμε για πρώτη φορά, και το Μέρος 1 της ενότητας το παίρνει αυτό σαν ένα σημείο έναρξης. Συνεπώς, αφού αναγνωστεί το απόσπασμα, «Η βελτίωση του κόσμου μπορεί να επιτευχθεί μέσω αγνών και καλών πράξεων, μέσω αξιέπαινης και αρμόζουσας συμπεριφοράς», οι συμμετέχοντες ερωτούνται απλά, «Πώς μπορεί να επιτευχθεί η βελτίωση του κόσμου;». Εκ πρώτης όψεως, οι πιο πολλές ερωτήσεις κι ασκήσεις αυτού του είδους φαίνονται απλοϊκές. Αλλά έτη εμπειρίας φαίνεται να δικαιώνουν την απόφαση του Ινστιτούτου να ξεκινάει μ' αυτό τον τρόπο. Όλοι μας χρειαζόμαστε υπενθύμιση ότι, στη βιασύνη του να ανακαλύψει τις στρώσεις αλήθειας σε ένα απόσπασμα, ο νους δεν θα πρέπει να παραβλέπει το προφανές νόημά του. Επίσης, το να δοθεί προσοχή σε αυτό το πρώτο επίπεδο κατανόησης αποδεικνύεται ζωτικής σημασίας και για την ομαδική διαβούλευση· ενισχύει την ενότητα σκέψης, η οποία είναι ευχερώς εφικτή εάν επιτραπεί στις προσωπικές απόψεις να φωτιστούν από τη Θεία σοφία.

Στο σημείο αυτό, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η κατανόηση του άμεσου νοήματος των περισσότερων αποσπασμάτων δεν ωφελείται από μια μακρά συζήτηση περί μεμονωμένων λέξεων εκτός συμφραζομένων. Παρόλα αυτά, μπορεί να είναι απαραίτητο, σε ορισμένες περιπτώσεις, η ομάδα να αναζητήσει μια λέξη στο λεξικό. Αυτό που μπορεί να είναι πιο επωφελές, ωστόσο, είναι να μάθουν οι συμμετέχοντες πώς να συμπεραίνουν τη σημασία των λέξεων από ολόκληρες προτάσεις και παραγράφους.

Για να επεκταθεί η κατανόηση πέρα από τη σφαίρα του άμεσου νοήματος, μπορούν να βοηθήσουν σχετικά παραδείγματα που δείχνουν πώς οι ιδέες βρίσκουν απτή έκφραση. Από αυτή την άποψη, το μόνο που απαιτείται είναι ευθείς ασκήσεις. Στο Μέρος 2, για παράδειγμα, οι συμμετέχοντες καλούνται να κρίνουν, υπό το πρίσμα ενός αποσπάσματος που μόλις διάβασαν, αν ορισμένα χαρακτηριστικά είναι αξιέπαινα. Σε μια παρόμοια άσκηση στο Μέρος 4, ενθαρρύνονται να κατονομάσουν πέντε αρετές και στη συνέχεια να αποφασίσουν αν είναι δυνατόν να αποκτήσουν κάποια από αυτές ελλείψει της φιλαλήθειας—η οποία περιγράφεται στις Γραφές ως «η βάση όλων των ανθρώπινων αρετών».

Για την επίτευξη του σκοπού της, αυτή η ενότητα απαιτεί μία ακόμα μεγαλύτερη αύξηση της κατανόησης, προκαλώντας τους συμμετέχοντες να σκεφτούν ορισμένες από τις συνέπειες των αποσπασμάτων που παρουσιάζονται. Στο Μέρος 2, καλούνται να κρίνουν εάν είναι αληθής η δήλωση «Υπάρχουν τόσο λίγοι καλοί άνθρωποι στον κόσμο που οι πράξεις τους δεν έχουν κανένα αποτέλεσμα». Εδώ, η πρόθεση δεν είναι να διατυπωθεί μια απλή γνώμη. Ο επιμελητής πρέπει να κάνει μια παύση και να διερωτηθεί πάνω στην λογική των απαντήσεων των συμμετεχόντων. Το ότι η δήλωση πρέπει αναγκαστικά να είναι ψευδής λόγω του ότι έρχεται σε αντίθεση με το πρώτο απόσπασμα του προηγούμενου μέρους, είναι το συμπέρασμα στο οποίο πρέπει να καταλήξει η ομάδα. Το ερώτημα αν οι Μπαχάι μπορούν να εξομολογούνται τις αμαρτίες τους σε άλλους είναι επίσης ένα παράδειγμα αυτού του είδους της άσκησης. Αναφέρεται στην απαγόρευση που περιέχουν οι διδασκαλίες ως προς την εξομολόγηση ως μέσο άφεσης αμαρτιών, η οποία, αν και δεν αναφέρεται ρητά σε κανένα από τα αποσπάσματα που μελετήθηκαν, μπορεί να αναδειχθεί με τη διερεύνηση του νοήματος του στίχου: «Κάλεσε τον εαυτό σου σε απολογισμό κάθε μέρα προτού κληθείς να δώσεις λόγο».

Οι ασκήσεις της ενότητας δεν επιχειρούν, σε καμία περίπτωση, να περιλάβουν το εύρος των νοημάτων που διαφυλάσσονται στα υπό εξέταση αποσπάσματα. Ένα ερώτημα που πρέπει να αναλογιστεί κάθε επιμελητής είναι πόση συζήτηση επιδέχεται κάθε δεδομένη άσκηση. Εδώ, είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη ότι η επιμήκυνση των συζητήσεων με την προσθήκη πολλών συναφών αλλά περιθωριακών εννοιών τείνει να μειώνει την αποτελεσματικότητα του υλικού. Κάθε ομάδα πρέπει να καθιερώσει έναν εύλογο ρυθμό προόδου· οι συμμετέχοντες πρέπει να έχουν την ξεκάθαρη αίσθηση ότι προοδεύουν σταθερά σύμφωνα με τις δυνατότητές τους. Ο επιμελητής πρέπει, ωστόσο, να παραμείνει σε εγρήγορση, ώστε να μην προσπερνιούνται τα μέρη γρήγορα και επιφανειακά, χωρίς τη στοχαστική ανάλυση των ασκήσεων· οι ομάδες που έχουν προχωρήσει με αυτόν τον τρόπο, γεμίζοντας απλώς τις απαντήσεις, δεν έχουν επιτύχει ποτέ διαρκή αποτελέσματα.

Ένα τελευταίο σημείο αξίζει να αναφερθεί: Επαφίεται στον επιμελητή να φροντίσει ώστε κάθε μέλος της ομάδας να παραμείνει ενεργό στη διαδικασία της μάθησης που προάγει από το υλικό. Το να ενθαρρύνει τη συμμετοχή χωρίς να πιέζει κανένα άτομο να μιλήσει είναι μια συχνή πρόκληση. Αυτό που πρέπει να γίνει αντιληπτό από την πρώτη στιγμή είναι ότι αυτή η πρόκληση σπάνια αντιμετωπίζεται με ερωτήσεις όπως: «Τι σημαίνει αυτό για εσένα;». Ερωτήσεις αυτού του είδους τείνουν να υποβιβάζουν τη γνώση και την αλήθεια στο επίπεδο της γνώμης. Και έτσι αποβαίνει δύσκολο να δημιουργηθεί μια ατμόσφαιρα στην οποία θα είναι ουσιαστικά η διαβούλευση μεταξύ των μελών της ομάδας που θα επιφέρει αυξημένη κατανόηση.

Η δεύτερη ενότητα του βιβλίου εξετάζει, όπως και η πρώτη, μια συνήθεια η οποία είναι θεμελιώδης για την πνευματική ζωή: το να προσευχόμαστε τακτικά. Στο

πρώτο μέρος διατυπώνεται ρητά η έννοια του «μονοπατιού της υπηρεσίας», υποδηλώνοντας ότι, για να βαδίσουμε αυτό το μονοπάτι, πρέπει να διαπνεόμαστε από έναν διττό σκοπό. Οι συμμετέχοντες εξετάζουν ένα αρχικό σύνολο αποσπασμάτων που παρέχουν ενόραση σχετικά με τη φύση αυτού του σκοπού, ένα θέμα που θα αναπτυχθεί σε μελλοντικά μαθήματα.

Στο φόντο αυτής της θεματικής, αυτή η ενότητα ξεκινά τη διερεύνηση της σπουδαιότητας της προσευχής. Υιοθετεί μια προσέγγιση παρόμοια με αυτή που περιγράφηκε στις προηγούμενες παραγράφους. Οι ερωτήσεις και οι ασκήσεις διατυπώνονται με τέτοιο τρόπο ώστε να προάγεται η κατανόηση της σημασίας των αποσπασμάτων από τις Γραφές που μελετώνται. Καθώς η ομάδα βαίνει σε αυτή την ενότητα, ο επιμελητής μπορεί να χρειαστεί να αίρει τυχόν αμφιβολίες αναλύοντας αντιλήψεις που είναι ριζωμένες σε ερμηνείες και πρακτικές του παρελθόντος. Σε ορισμένες παραδόσεις, το τελετουργικό και η μορφή έχουν σταδιακά επισκιάσει τη σημαντικότητα της ενδότερης κατάστασης, και έτσι πολλοί αγνοούν την αναγκαιότητα της προσευχής, η οποία, για την ανθρώπινη ψυχή, δεν είναι λιγότερο κρίσιμη από ό,τι η τροφή για τη θρέψη του σώματος.

Πάνω απ' όλα, λοιπόν, αυτή η ενότητα φιλοδοξεί να αφυπνίσει στους συμμετέχοντες την επιθυμία να «συνομιλήσουν με τον Θεό» και να Τον πλησιάσουν. Μεταξύ των ιδεών που θίγονται είναι το τι σημαίνει να εισέρχεται κανείς σε μια κατάσταση προσευχής, η στάση της καρδιάς και του νου μας όταν το κάνουμε αυτό, καθώς και οι συνθήκες που πρέπει να δημιουργούνται στο περιβάλλον μας, είτε είμαστε μόνοι είτε σε μια συγκέντρωση. Πράγματι, αφού δοθεί λίγη σκέψη στις δυνάμεις που γεννώνται μέσα από την συλλογική λατρεία, ζητείται από τους συμμετέχοντες να αναλογιστούν το ενδεχόμενο να φιλοξενήσουν μια συγκέντρωση για προσευχή και λατρεία.

Η μελέτη της τρίτης ενότητας του βιβλίου, «Ζωή και Θάνατος», θα ενισχύσει, ελπίζουμε, την δέσμευση στο να πορεύεται κανείς στο μονοπάτι της υπηρεσίας και θα του προσδώσει βαθύτερο νόημα. Το να υπηρετούμε σε αυτόν τον κόσμο κατανοείται καλύτερα στο πληρέστερο πλαίσιο της ζωής, η οποία εκτείνεται πέρα από τη γήινη ύπαρξή μας και συνεχίζεται αιώνια καθώς οι ψυχές μας διανύουν τους κόσμους του Θεού. Σε μια εκπαιδευτική διαδικασία, σε αντίθεση με την τεχνική κατάρτιση, οι συμμετέχοντες θα πρέπει να αποκτούν όλο και μεγαλύτερη συνείδηση του νοήματος και της σημασίας αυτού που κάνουν. Μόνο αν αυτή η συνείδηση αυξάνεται, δείχνει η εμπειρία, θα φτάσουν να βλέπουν τους εαυτούς τους ως ενεργούς, υπεύθυνους «ιθύνοντες» της δικής τους μάθησης.

Κάθε μέρος αυτής της ενότητας ανοίγει με ένα έως τρία αποσπάσματα από τις Μπαχάι Γραφές, που ακολουθούνται από μερικές ασκήσεις. Η γλώσσα των αποσπασμάτων που παρατίθενται σε αυτή την ενότητα είναι πιο απαιτητική από ό,τι στις δύο προηγούμενες. Δεν υπάρχει, βέβαια, λόγος να καταπιάνεται η ομάδα με τις δύσκολες λέξεις· ο επιμελητής θα θέλει να διασφαλίσει ότι όλοι κατανοούν την κεντρική ιδέα που εξετάζεται σε κάθε ενότητα, και αυτό ακριβώς προσπαθούν να αναδείξουν οι ασκήσεις.

Δεδομένης της φύσης της θεματολογίας, οι ασκήσεις που περιλαμβάνουν απτά παραδείγματα είναι λίγες και σπάνιες. Οι περισσότερες τείνουν να λειτουργούν σε εννοιολογικό επίπεδο. Αυτό που πρέπει να σημειωθεί είναι ότι ορισμένα από τα ερωτήματα που θέτουν οι ασκήσεις δεν μπορούν να απαντηθούν στα γρήγορα ή με απόλυτο τρόπο. Παρουσιάζονται για να ευαισθητοποιήσουν σχετικά με το θέμα· αν οι

συμμετέχοντες απλώς αναλογιστούν τέτοια ερωτήματα, ο μαθησιακός στόχος θα έχει εκπληρωθεί.

Τα πρώτα μέρη επικεντρώνονται στη σχέση μεταξύ της ψυχής και του σώματος, τα οποία, μαζί, συνιστούν το ανθρώπινο ον σε αυτήν την σφαίρα της ύπαρξης. Η κεντρική ιδέα που παρουσιάζεται σε αυτά τα μέρη είναι ότι η ψυχή δεν είναι μια φυσική οντότητα· η σύνδεσή της με το σώμα μπορεί να παρομοιαστεί με το φως που εμφανίζεται σε έναν καθρέφτη. Ούτε η σκόνη που καλύπτει την επιφάνειά του ούτε η ενδεχόμενη καταστροφή του καθρέφτη μπορούν να επηρεάσουν τη λάμψη του ίδιου του φωτός. Ο θάνατος είναι απλώς μια αλλαγή κατάστασης, όταν διακόπτεται η σύνδεση μεταξύ σώματος και ψυχής· στη συνέχεια, η ψυχή οδεύει αιώνια προς τον Δημιουργό της.

Εν συνεχεία, η ενότητα στρέφεται στο ερώτημα του σκοπού της ζωής—να γνωρίσουμε τον Θεό και να φθάσουμε στην παρουσία Του. Η συζήτηση εδώ περιστρέφεται γύρω από δύο μεγάλα θέματα. Το πρώτο είναι ο σκοπός της ζωής μας σε αυτόν τον κόσμο, και το δεύτερο αφορά το ταξίδι της ψυχής μετά το θάνατο. Η ψυχή είναι ένα σημάδι του Θεού και μπορεί να αντανakλά όλα τα ονόματα και τις ιδιότητές Του. Ωστόσο, το δυναμικό μέσα στο ανθρώπινο ον είναι λανθάνον· μπορεί να αναπτυχθεί μόνο με τη βοήθεια των Φανερώσεων του Θεού, εκείνων των καθαγιασμένων Όντων που εμφανίζονται κατά καιρούς για να καθοδηγήσουν την ανθρωπότητα. Μέσω της πνευματικής εκπαίδευσης που παρέχουν, μπορούν να αποκαλυφθούν οι θησαυροί που είναι κρυμμένοι μέσα μας.

Αναφορικά με το ταξίδι της ψυχής μετά το θάνατο, παρατίθενται μια σειρά ιδεών για να στοχαστούν οι συμμετέχοντες: ότι όσοι είναι πιστοί στον Θεό θα φτάσουν στην αληθινή ευτυχία· ότι κανένας μας δεν μπορεί ποτέ να γνωρίζει το τέλος του και, επομένως, πρέπει να συγχωρούμε ο ένας τον άλλον και να μην αισθανόμαστε ανώτεροι από τους άλλους· ότι στον επόμενο κόσμο, όπως και σε αυτόν, η ψυχή θα συνεχίσει να προοδεύει και οι πνευματικές ικανότητες που αναπτύξαμε εδώ θα μας συνδράμουν και θα μας βοηθήσουν εκεί· ότι θα αναγνωρίσουμε τα αγαπημένα μας πρόσωπα στους μετέπειτα κόσμους, θα θυμόμαστε τις ζωές μας σε αυτόν τον κόσμο και θα απολαμβάνουμε τη συντροφιά ιερών και καθαγιασμένων ψυχών.

Η ενότητα αυτή κλείνει με ένα απόσπασμα από τις Γραφές του Μπαχαollά, στο οποίο μας διαβεβαιώνει για τα ωφελήματα του επόμενου κόσμου και μας παροτρύνει να μην επιτρέψουμε στις μεταβολές και τις συγκυρίες αυτής της ζωής να μας φέρουν θλίψη. Οι συμμετέχοντες καλούνται να στοχαστούν, επομένως, σχετικά με τις συνέπειες των όσων έχουν μελετήσει για τη δική τους ζωή.



Κατανόηση των Μπαχάι Γραφών

Σκοπός

Να ενισχυθεί η συνήθεια της ανάγνωσης κειμένων
από τις Άγιες Γραφές καθημερινά και ο
στοχασμός των νοημάτων τους

ΜΕΡΟΣ 1

Ο σκοπός αυτής της ενότητας είναι να σας βοηθήσει ν' αναπτύξετε και να ενισχύσετε τη συνήθεια της ανάγνωσης κειμένων από τις Άγιες Γραφές καθημερινά και να στοχάζεστε το νόημά τους. Η ενότητα ξεκινάει με μία απλή άσκηση που σας ζητάει να διαβάσετε μια δήλωση μιας πρότασης από τις Γραφές και να απαντήσετε σε μία ερώτηση της οποίας η απάντηση είναι η ίδια η δήλωση. Ενώ είναι εύκολη για να εκτελεστεί, η άσκηση θα σας βοηθήσει να στοχαστείτε το νόημα των δηλώσεων που παρατίθενται και να τις απομνημονεύσετε.

«Η βελτίωση του κόσμου μπορεί να επιτευχθεί μέσω αγνών και καλών πράξεων, μέσω αξιέπαινης και ευπρεπούς συμπεριφοράς.»¹

1. Πώς μπορεί να επιτευχθεί η βελτίωση του κόσμου; _____

«Προσέξτε, ω άνθρωποι του Μπαχά, μήπως βαδίζετε στο δρόμο εκείνων των οποίων τα λόγια διαφέρουν από τις πράξεις.»²

2. Στους δρόμους ποιων δεν θα πρέπει να βαδίζουμε; _____

«Ω Υιέ της Ύπαρξης! Κάλεσε τον εαυτό σου σε απολογισμό κάθε μέρα, πριν κληθείς να δώσεις λόγο . . .»³

3. Τι πρέπει να κάνουμε πριν κληθούμε να δώσουμε λόγο; _____

«Λέγε: Ω αδελφοί! Ας είναι οι πράξεις, όχι τα λόγια, το στόλισμά σας.»⁴

4. Ποιο πρέπει να είναι το αληθινό στόλισμά μας; _____

«Άγια λόγια και αγνές και καλές πράξεις ανεβαίνουν στον παράδεισο της ουράνιας δόξας.»⁵

5. Τι κάνουν τα άγια λόγια και οι αγνές και καλές πράξεις; _____

ΜΕΡΟΣ 2

Παρακάτω υπάρχει ένας αριθμός ασκήσεων που σχετίζονται με τα αποσπάσματα που μόλις μελετήσατε. Έχουν σκοπό να σας βοηθήσουν να στοχαστείτε περισσότερο τη σπουδαιότητα των κειμένων στην ομάδα σας και δε θα πρέπει να γίνει αυτό μηχανικά. Αυτό δε σημαίνει ότι κάθε άσκηση απαιτεί πολλή συζήτηση. Όταν όμως η άσκηση εμπεριέχει προκλήσεις, ο επιμελητής της ομάδας θα σας βοηθήσει να την διερευνήσετε σε βάθος.

1. Όταν κάτι είναι «αξιέπαινο», αξίζει έπαινο. Ποια από τα παρακάτω είναι αξιέπαινα;
☐ Να είναι κανείς καλός εργάτης
☐ Να σέβεται τους άλλους
☐ Να είναι φιλομαθής
☐ Να είναι ψεύτης
☐ Να είναι τεμπέλης
☐ Να προσφέρει υπηρεσία σε άλλους
2. Τι σημαίνει η φράση «πριν κληθείς να δώσεις λόγο»; _____

3. Ποιές από τις παρακάτω δηλώσεις είναι αληθείς;
☐ Είναι τόσο λίγοι οι καλοί άνθρωποι στον κόσμο που οι πράξεις τους δεν έχουν καμία επίδραση.
☐ Κάτι είναι σωστό όταν συμβαδίζει με τις γνώμες άλλων ανθρώπων.
☐ Κάτι είναι σωστό όταν συμβαδίζει με τις διδασκαλίες του Θεού.
4. Ποιο από τα παρακάτω αποτελεί αγνή και καλή πράξη;
☐ Η φροντίδα και η διδασκαλία των παιδιών.
☐ Η κλοπή.
☐ Η προσευχή για την πρόοδο των άλλων.
☐ Ένα μικρό ψέμα προκειμένου να γλυτώσει κανείς από μία δυσκολία.
☐ Η προσφορά βοήθειας σε άλλους και η προσδοκία ανταμοιβής.
5. Σε ποια από τις ακόλουθες καταστάσεις τα λόγια ενός ανθρώπου διαφέρουν από τις πράξεις του;
☐ Κάποιος συνεχώς επαναλαμβάνει ότι θα πρέπει να είμαστε όλοι ενωμένοι αλλά συμπεριφέρεται με τρόπο που δημιουργεί διχόνοια.
☐ Κάποιος εξυμνεί την αξία μιας αγνής ζωής αλλά έχει σεξουαλικές σχέσεις εκτός γάμου.

- _____ Κάποιος κάνει περιστασιακή χρήση αλκοόλ, ενώ ισχυρίζεται ότι ακολουθεί μια θρησκευτική πίστη που απαγορεύει το ποτό.
- _____ Κάποιος υποστηρίζει την ισότητα αντρών και γυναικών, αλλά ως εργοδότης πληρώνει τις γυναίκες λιγότερο από τους άντρες για την ίδια δουλειά.
6. Επιτρέπεται ένας Μπαχάι να εξομολογείται σ' άλλο άτομο; _____
7. Τι θα πρέπει να κάνει αντί της εξομολόγησης; _____

8. Τι σημαίνει «παράδεισος της ουράνιας δόξας»; _____

9. Ποια επίδραση έχουν οι κακές πράξεις πάνω στον κόσμο; _____

10. Τι επίδραση έχουν οι κακές πράξεις πάνω σ' αυτούς που τις διαπράττουν; _____

ΜΕΡΟΣ 3

Τώρα διαβάστε και στοχαστείτε τα ακόλουθα αποσπάσματα από τις Γραφές. Μετά προσπαθήστε να τα απομνημονεύσετε.

«Η φιλαλήθεια είναι η βάση όλων των ανθρώπινων αρετών.»⁶

1. Ποιά είναι η βάση όλων των ανθρώπινων αρετών; _____

«Χωρίς τη φιλαλήθεια η πρόοδος και η επιτυχία, σ' όλους τους κόσμους του Θεού, είναι αδύνατες για οποιαδήποτε ψυχή.»⁷

2. Τι είναι αδύνατο χωρίς την φιλαλήθεια; _____

«Ομορφύνετε τις γλώσσες σας, ω άνθρωποι, με τη φιλαλήθεια, και στολίστε τις ψυχές σας με το κόσμημα της τιμιότητας.»⁸

3. Με τι πρέπει να ομορφύνουμε τις γλώσσες μας; _____

4. Με τι πρέπει να στολίσουμε τις ψυχές μας; _____

«Ας είναι το μάτι σας αγνό, το χέρι σας πιστό, η γλώσσα σας ειλικρινής και η καρδιά σας φωτισμένη.»⁹

5. Πώς πρέπει να είναι το μάτι μας; _____ Το χέρι μας; _____
Η γλώσσα μας; _____ Η καρδιά μας; _____

«Εκείνοι που διαμένουν μέσα στη σκηνή του Θεού και είναι εγκατεστημένοι στις έδρες της παντοτινής δόξας θα αρνηθούν, ακόμη κι αν πεθαίνουν από πείνα, να απλώσουν τα χέρια τους και ν' αρπάξουν αθέμιτα την παρουσία του πλησίον τους, όσο ποταπός και ανάξιος κι αν είναι αυτός.»¹⁰

6. Τι θα πρέπει ν' αρνηθούμε να κάνουμε ακόμη κι αν πεθαίνουμε από την πείνα; ____

ΜΕΡΟΣ 4

Όπως θα έχετε πιθανόν προσέξει στο Μέρος 2ο , μερικές από τις ασκήσεις σ' αυτή την ενότητα απαιτούν τελεσίδικες απαντήσεις. Σε τέτοιες περιπτώσεις, εάν υπάρχει αμφιβολία για την απάντηση, ο επιμελητής της ομάδας σας θα είναι σε θέση να βοηθήσει εσάς και τους υπόλοιπους συμμετέχοντες να φτάσετε σε μια ενότητα στην σκέψη. Για άλλες ασκήσεις, η συζήτηση από μόνη της είναι πολύτιμη, και δεν αναμένεται καμία συγκεκριμένη απάντηση. Παρακάτω η άσκηση 3 ανήκει στο πρώτο είδος, ενώ η άσκηση 6 εμπίπτει στη δεύτερη κατηγορία.

1. Η φιλαλήθεια είναι η βάση όλων των ανθρώπινων αρετών. Αναφέρετε πέντε αρετές: _____

2. Μπορούμε να αποκτήσουμε αυτές τις αρετές χωρίς φιλαλήθεια; _____
3. Ποιές από τις παρακάτω δηλώσεις είναι αληθείς;
- _____ Μπορεί κάποιος να είναι δίκαιος ακόμη και εάν λέει ψέματα.
- _____ Κάποιος που κλέβει έχει πιστό χέρι.
- _____ Ένα πιστό χέρι δεν αγγίζει ποτέ κάτι που δεν του ανήκει.
- _____ Το να κοιτάζει κανείς πορνογραφικό υλικό αντιτίθεται στην προτροπή του Μπαχαλλά να έχουμε μάτι αγνό.
- _____ Φιλαλήθεια σημαίνει να μην λέμε ψέματα.

- _____ Η τιμιότητα είναι ένα κόσμημα για την ψυχή.
- _____ Κάποιος που δεν είναι φιλαλήθης μπορεί να προοδεύσει πνευματικά.
- _____ Δεν πειράζει να λέμε ψέματα που και που.
- _____ Η κλοπή είναι αποδεκτή ενώπιον του Θεού, όταν κάποιος πεινάει.
- _____ Το να πάρουμε κάτι από κάποιον χωρίς την άδειά του, με το σκεπτικό ότι θα του το επιστρέψουμε αργότερα, δεν είναι κλοπή.
- _____ Όταν πράττουμε τίμια και είμαστε δίκαιοι και φιλαληθείς, η καρδιά μας είναι φωτισμένη.
- _____ Είναι αδύνατον να έχει κανείς μια επιτυχημένη επιχείρηση χωρίς να κλέβει λίγο.
4. Είναι δυνατόν να λέει κανείς ψέματα στον εαυτό του; _____
5. Τι χάνουμε όταν λέμε ένα ψέμα; _____
6. Πώς θα ήταν ο κόσμος αν ήμασταν όλοι φιλαληθείς και τίμιοι; _____
- _____
- _____
- _____

ΜΕΡΟΣ 5

Διαβάστε τα παρακάτω αποσπάσματα και προσπαθήστε να τα μάθετε απ' έξω. Η απομνημόνευση αποσπασμάτων από τις Γραφές είναι εξαιρετικά πολύτιμη, και θα πρέπει να καταβάλλετε κάθε δυνατή προσπάθεια για να το κάνετε. Φυσικά, δεν είναι όλοι σε θέση να απομνημονεύουν αποσπάσματα με ευκολία. Η προσπάθεια που καταβάλλουμε, ωστόσο, μας βοηθά να χαράξουμε τις ιδέες στην καρδιά και το νού μας και να τις εκφράσουμε με λέξεις όσο το δυνατόν πλησιέστερες στο αυθεντικό κείμενο.

«Μια καλοσυνάτη γλώσσα είναι ο μαγνήτης των ανθρώπινων καρδιών. Είναι ο άρτος του πνεύματος, ενδύει τα λόγια με σημασία, είναι η πηγή του φωτός της σοφίας και της κατανόησης.»¹¹

1. Πώς θα μπορούσε να περιγραφεί μία καλοσυνάτη γλώσσα; _____
- _____
- _____
- _____
2. Τι επίδραση έχει μία καλοσυνάτη γλώσσα πάνω στα λόγια; _____
- _____

«Ω εσείς αγαπημένοι του Κυρίου! Σ' αυτόν τον ιερό Κύκλο οι διαμάχες και οι φιλονικίες δεν επιτρέπονται με κανέναν τρόπο. Κάθε επιτιθέμενος στερεί τον εαυτό του από τη χάρη του Θεού.»¹²

3. Σύμφωνα μ' αυτό το απόσπασμα, τι δεν επιτρέπεται σ' αυτόν τον ιερό Κύκλο; ____

4. Τι προκαλεί ο επιτιθέμενος στον εαυτό του; _____

«Τίποτα απολύτως δεν μπορεί, την Ημέρα αυτή, να επιφέρει μεγαλύτερη ζημιά σε αυτήν την Υπόθεση από τη διχόνοια και την έριδα, τη φιλονικία, την αποξένωση και την απάθεια, ανάμεσα στους αγαπημένους του Θεού.»¹³

5. Ποιές καταστάσεις προξενούν την μεγαλύτερη ζημιά στην Υπόθεση του Θεού; ____

«Μην ικανοποιείτε με το να δείχνετε φιλία μόνο στα λόγια, αφήστε την καρδιά σας να φλέγεται από στοργική καλοσύνη για όλους όσους βρεθούν στο μονοπάτι σας.»¹⁴

6. Ποιό είδος φιλίας δεν πρέπει να μας ικανοποιεί; _____

7. Τι πρέπει να φλέγεται λαμπερά στις καρδιές μας; _____

«Όταν έρχεται μια σκέψη πολέμου, αντιτάξτε της μια πιο δυνατή σκέψη ειρήνης. Μια σκέψη μίσους πρέπει να καταστρέφεται από μια ισχυρότερη σκέψη αγάπης.»¹⁵

8. Με τι πρέπει να αντικρούσουμε μια σκέψη πολέμου; _____

9. Από τι πρέπει να καταστρέφεται μια σκέψη μίσους; _____

ΜΕΡΟΣ 6

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω αποσπάσματα, εκτελέστε τις ακόλουθες ασκήσεις:

1. Με ποιον τρόπο μια καλοσυνάτη γλώσσα δρα σαν μαγνήτης; _____

2. Ποιες από τις ακόλουθες δηλώσεις προέρχονται από μια καλοσυνάτη γλώσσα;
_____ «Μη με ενοχλείς!»
_____ «Γιατί δεν το καταλαβαίνεις αυτό;»
_____ «Σε παρακαλώ, θα μπορούσες να περιμένεις μία στιγμή;»
_____ «Τι απαίσια παιδιά!»
_____ «Σ' ευχαριστώ, είσαι πολύ ευγενικός.»
_____ «Δεν έχω καθόλου χρόνο για εσένα τώρα. Είμαι πολύ απασχολημένος.»
3. Σε ποιες από τις ακόλουθες καταστάσεις υπάρχει διαμάχη και φιλονικία;
_____ Δύο άτομα εκφράζουν διαφορετικές ιδέες για κάποιο θέμα στη διάρκεια της συζήτησης.
_____ Δύο άτομα αναστατώνονται και τσακώνονται το ένα με το άλλο στη διάρκεια της συζήτησης.
_____ Δύο άτομα παύουν να έρχονται σε μια εβδομαδιαία ευλαβική συνάντηση επειδή δε μιλιούνται μεταξύ τους.
_____ Τα μέλη μιας ομάδας που συνεργάζονται σε ένα έργο συνεχώς παραπονιούνται, λέγοντας ο καθένας ότι οι άλλοι δεν κάνουν σωστά αυτό που τους αντιστοιχεί.
4. Ποιες από τις ακόλουθες καταστάσεις δείχνουν σημάδια αποξένωσης;
_____ Δύο φίλοι βλέπονται στον δρόμο αλλά αγνοεί ο ένας τον άλλον.
_____ Φτάνει κάποια σε μια ευλαβική συνάντηση και όλοι την υποδέχονται θερμά.
_____ Παρόλο που είναι ευγενικοί ο ένας με τον άλλον, δύο μέλη μιας ομάδας διστάζουν να συμμετάσχουν σε μια εργασία μαζί.
5. Αποφασίστε εάν οι ακόλουθες δηλώσεις είναι αληθείς.
_____ Πρέπει να λέει κανείς ακριβώς αυτό που σκέπτεται για τους άλλους και δεν πειράζει αν πληγώνεται η καρδιά τους.
_____ Δεν πειράζει να λέμε ψέματα προκειμένου να αποφύγουμε μια διαμάχη.
_____ Η διαμάχη μπορεί να ξεπεραστεί με αγάπη και καλοσύνη.
_____ Τα λόγια είναι πιο αποτελεσματικά όταν λέγονται με αγάπη.
_____ Είναι εντάξει να μαλώσουμε με κάποιον αν ξεκινήσει εκείνος τον καβγά.

- _____ Έχει κανείς το δικαίωμα να είναι απότομος, όταν είναι άρρωστος ή στενοχωρημένος.
- _____ Δεν είναι ευγενικό να κοροϊδεύει κανείς τους άλλους, όταν κάνουν κάτι λάθος.
- _____ Όταν υπάρχει πικρία μεταξύ φίλων, ο κάθε ένας πρέπει να καταβάλλει ιδιαίτερη προσπάθεια για να πλησιάσει τον άλλον.
- _____ Όταν υπάρχει πικρία μεταξύ φίλων, ο κάθε ένας θα πρέπει να περιμένει μέχρι ο άλλος να κάνει μια προσπάθεια να τον πλησιάσει.

ΜΕΡΟΣ 7

Διαβάστε τα παρακάτω αποσπάσματα και αποστηθίστε τα.

« . . το κουτσομπολιό σβήνει το φως της καρδιάς και αφανίζει τη ζωή της ψυχής.»¹⁶

«Μην εκπνέεις τις αμαρτίες των άλλων όσο εσύ ο ίδιος είσαι αμαρτωλός.»¹⁷

«Μη λες κακό, για να μην το ακούσεις να λέγεται σε σένα, και μη μεγαλοποιείς τα σφάλματα των άλλων, για να μη φανούν μεγάλα τα δικά σου . . .»¹⁸

«Ω Υιέ της Ύπαρξης! Πώς μπορείς να ξεχνάς τα ίδια σου τα σφάλματα και να ασχολείσαι με τα σφάλματα των άλλων;»¹⁹

1. Τι επίδραση έχει το κουτσομπολιό πάνω σ' αυτόν που κουτσομπολεύει; _____

2. Τι πρέπει να σκεφτούμε προτού αναφέρουμε τις αμαρτίες των άλλων; _____

3. Τι θα μας συμβεί εάν μεγαλοποιήσουμε τα σφάλματα των άλλων; _____

4. Τι πρέπει να θυμόμαστε όταν σκεπτόμαστε τα σφάλματα των άλλων; _____

ΜΕΡΟΣ 8

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω αποσπάσματα εκτελέστε τις ακόλουθες ασκήσεις:

1. Τι συμβαίνει με την πρόοδο της ψυχής ενός ατόμου που επικεντρώνεται στα σφάλματα των άλλων ανθρώπων; _____

2. Τι επίδραση έχει το κουτσομπολιό πάνω σε μία κοινότητα; _____

3. Τι κάνεις, όταν ένας φίλος αρχίζει να μιλά για τα σφάλματα ενός άλλου ατόμου; _____

4. Αποφασίστε αν οι ακόλουθες δηλώσεις είναι σωστές:
_____ Εάν μιλάμε για τα πραγματικά σφάλματα των άλλων, δεν κουτσομπο-
λεύουμε.
_____ Εάν μιλάμε για τις αξιέπαινες ιδιότητες ενός ατόμου και για τα σφάλματά
του ταυτοχρόνως, δεν κουτσομπολεύουμε.
_____ Το κουτσομπολιό έχει γίνει μια κοινή πρακτική στην κοινωνία μας και θα
πρέπει να αναπτύξουμε την πειθαρχία να το αποφεύγουμε.
_____ Εάν ο ακροατής υπόσχεται ότι δε θα επαναλάβει αυτά που του λέμε για
κάποιο άλλο άτομο, τότε δε βλάπτει να κουτσομπολεύουμε.
_____ Το κουτσομπολιό είναι ένας από τους μεγαλύτερους εχθρούς της ενότητας.
_____ Εάν αποκτήσουμε τη συνήθεια να μιλάμε όλη την ώρα για άλλα άτομα,
μπορεί εύκολα να καταλήξουμε να κουτσομπολεύουμε.
_____ Όταν συζητάμε για τις ικανότητες διαφόρων ατόμων σε μια συγκέντρωση
ενός Τοπικού Πνευματικού Συμβουλίου με σκοπό να τους αναθέσουμε
ορισμένα καθήκοντα, αυτό σημαίνει ότι κουτσομπολεύουμε.
_____ Όταν νιώθουμε την παρόρμηση να κουτσομπολεύουμε, θα πρέπει να
σκεφτούμε τα δικά μας σφάλματα.
_____ Όταν γνωρίζουμε ότι κάποιο άτομο κάνει κάτι που βλάπτει την Πίστη ή την
κοινότητα, θα πρέπει να το συζητήσουμε με τα μέλη της κοινότητας.
_____ Όταν γνωρίζουμε ότι κάποιο άτομο κάνει κάτι που βλάπτει την Πίστη ή την
κοινότητα, θα πρέπει να πληροφορήσουμε μόνο το Τοπικό Πνευματικό
Συμβούλιο.
_____ Δεν είναι λάθος για ένα παντρεμένο ζευγάρι να μιλάει για τα σφάλματα
άλλων ατόμων, αφού δεν πρέπει να έχουν μυστικά μεταξύ τους.

ΜΕΡΟΣ 9

Ο σκοπός αυτής της ενότητας, όπως αναφέρθηκε στην αρχή, είναι να βοηθήσει τους συμμετέχοντες στις προσπάθειές τους να ενισχύσουν τη συνήθεια της ανάγνωσης κειμένων από τις Άγιες Γραφές καθημερινά και τον στοχασμό πάνω στην έννοιά τους. Η ανάγνωση των στίχων του Θεού κάθε πρωί και βράδυ είναι μια διδασκαλία του Μπαχαολλά που συντελεί στην πνευματική μας ανάπτυξη. Το ακόλουθο κείμενο μας υπενθυμίζει τις ευεργεσίες που δεχόμαστε από την εκπλήρωση αυτής της υποχρέωσης, και σας ενθαρρύνουμε να το απομνημονεύσετε:

«Βυθιστείτε στον ωκεανό των λόγων Μου, για να εξιχνιάσετε τα μυστήριά του και να ανακαλύψετε όλα τα μαργαριτάρια της σοφίας που βρίσκονται κρυμμένα στα βάθη του.»²⁰

Έχοντας ολοκληρώσει αυτή την ενότητα, μπορεί να θελήσετε ν' αποκτήσετε ένα βιβλίο από τις Γραφές του Μπαχαολλά και να διαβάζετε από αυτό κάθε μέρα. Τα Απόκρυφα Λόγια είναι μια καλή πρώτη επιλογή.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Μπαχαολλά, παρατίθεται από το Σόγκι Εφέντι στο: *Η Έλευση Της Θείας Δικαιοσύνης* (εκδόσεις: Αηδόνι, 2004), παρ. 39.
2. *Ανθολογία από τις Γραφές του Μπαχαολλά*, (εκδόσεις: Αηδόνι, 2005), CXXXIX, παρ. 8.
3. Μπαχαολλά, *Τα Απόκρυφα Λόγια* (εκδόσεις: Αηδόνι, 1980), Αραβικά, αρ. 31
4. Μπαχαολλά, *Τα Απόκρυφα Λόγια* (εκδόσεις: Αηδόνι, 1980), Περσικά αρ. 5
5. Μπαχαολλά, *Τα Απόκρυφα Λόγια* (εκδόσεις: Αηδόνι, 1980), Περσικά αρ. 69
6. Αμπντόλ-Μπαχά, παρατίθεται από το Σόγκι Εφέντι στο: *Η Έλευση Της Θείας Δικαιοσύνης* (εκδόσεις: Αηδόνι, 2004), παρ. 40.
7. Αυτόθι
8. *Ανθολογία από τις Γραφές του Μπαχαολλά*, CXXXVI, παρ. 6.
9. *Tablets of Baha'u'llah Revealed after the Kitab-i-Aqdas* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1997), αρ. 9.5, pp.138
10. *Ανθολογία από τις Γραφές του Μπαχαολλά*, CXXXVII, παρ. 3.
11. *Ανθολογία από τις Γραφές του Μπαχαολλά*, CXXXII, παρ. 5.
12. Αμπντόλ-Μπαχά, *Η Διαθήκη του Αμπντόλ-Μπαχά* (εκδόσεις: Αηδόνι, 1998), σ. 16
13. *Ανθολογία από τις Γραφές του Μπαχαολλά*, V, παρ.5
14. Αμπντόλ-Μπαχά, Από μία ομιλία που δόθηκε στις 16-17 Οκτωβρίου 1911, δημοσιευμένη στο *Ομιλίες στο Παρίσι*, (εκδόσεις: Αηδόνι, 1995), αρ. 1.7, σελ. 15-16
15. Αμπντόλ-Μπαχά, Από μία ομιλία που δόθηκε στις 21 Οκτωβρίου, δημοσιευμένη στο *Ομιλίες στο Παρίσι*, (εκδόσεις: Αηδόνι, 1995), αρ. 6.7, σελ. 18.
16. *Ανθολογία από τις Γραφές του Μπαχαολλά*, CXXV, παρ. 3.
17. Μπαχαολλά, *Τα Απόκρυφα Λόγια* (εκδόσεις: Αηδόνι, 1980), Αραβικά αρ. 27
18. Μπαχαολλά, *Τα Απόκρυφα Λόγια* (εκδόσεις: Αηδόνι, 1980), Περσικά αρ. 44
19. Μπαχαολλά, *Τα Απόκρυφα Λόγια* (εκδόσεις: Αηδόνι, 1980), Αραβικά αρ. 26
20. *Ανθολογία από τις Γραφές του Μπαχαολλά*, (εκδόσεις: Αηδόνι, 2005), LXX, παρ. 2.



Προσευχή

Σκοπός

Να στοχαστούμε τη σπουδαιότητα της προσευχής
και να ενισχύσουμε τη συνήθεια να
προσευχόμαστε τακτικά

ΜΕΡΟΣ 1

Η σειρά μαθημάτων του Ινστιτούτου Ρουχί έχει σκοπό να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να βαδίσουν σ' ένα μονοπάτι υπηρεσίας. Βαδίζουμε σ' αυτό το μονοπάτι ωθούμενοι από ένα διττό αίσθημα σκοπού—να αναπτυχθούμε πνευματικά και διανοητικά και να συνεισφέρουμε στη μεταμόρφωση της κοινωνίας. Αυτές οι δύο πλευρές του σκοπού μας είναι αδιαχώριστες η μία από την άλλη. Ο Μπαχαολλά μας προτρέπει σε ένα κείμενο:

«Μην ενασχολείστε με τις δικές σας έγνοιες· αφήστε τις σκέψεις σας να είναι προσηλωμένες σε εκείνο που θα αποκαταστήσει την τύχη της ανθρωπότητας και θα εξαγνίσει τις καρδιές και ψυχές των ανθρώπων.»¹

Σε ένα άλλο κείμενο, διασαφηνίζει:

«...ο σκοπός για τον οποίο οι θνητοί άνθρωποι, από την απόλυτη μηδαμινότητα, εισήλθαν στο βασίλειο της ύπαρξης, είναι ώστε να εργαστούν για τη βελτίωση του κόσμου και να ζήσουν μαζί με ομόνοια και αρμονία.»²

Σε σχέση με την ενδότερη μας κατάσταση, Εκείνος δηλώνει:

«Μία αγνή καρδιά είναι σαν ένας καθρέφτης. Εξάγνισέ την με τη γυαλάδα της αγάπης και της αποδέσμευσης από τα πάντα εκτός του Θεού, έτσι ώστε ο αληθινός ήλιος να μπορέσει να λάμψει μέσα της και το αιώνιο πρωινό να χαράξει.»³

Και ο Αμπντόλ-Μπαχά μας λέει:

«Οι καρδιές σας πρέπει να είναι αγνές και οι προθέσεις σας ειλικρινείς προκειμένου να γίνετε αποδέκτες των θείων ευεργεσιών.»⁴

1. Ποιό πρέπει να είναι το επίκεντρο των σκέψεων και των εγνοιών μας; _____

2. Για ποιο σκοπό έχουμε περάσει από την απόλυτη μηδαμινότητα στο βασίλειο της ύπαρξης; _____

3. Με τι θα πρέπει να εξαγνίσουμε τον καθρέφτη της καρδιάς μας; _____

4. Ποιες είναι μερικές από τις καταστάσεις που προσελκύουν θείες ευεργεσίες; _____

-
-
5. Είναι κανένα από τα ακόλουθα αληθές;
- Πρώτα θα πρέπει να φροντίζεις τον εαυτό σου και μετά μπορείς να φροντίσεις τους άλλους.
 - Αν βοηθάς πάντα τους άλλους, θα καταλήξεις να λησμονήσεις τους δικούς σου στόχους.
 - Εσύ είσαι ο στενότερος φίλος του εαυτού σου.
 - Το πιο σημαντικό είναι να βρεις τι κάνει εσένα ευτυχισμένο.
 - Ακολουθα τα όνειρά σου κι εκείνα θα σε οδηγήσουν στην ευτυχία.
 - Δεν πειράζει τι κάνεις αρκεί να μην πληγώνεις κανέναν άλλον.
 - Δεν πειράζει να είναι τα κίνητρά σου εγωιστικά, αρκεί να κάνεις κάποιο καλό.

ΜΕΡΟΣ 2

Μια κεντρική πεποίθηση για τον διττό σκοπό μας είναι ότι όλοι έχουμε δημιουργηθεί ευγενείς. Ο Μπαχαλλά λέει:

«Ω Υιε του Πνεύματος! Σε έπλασα πλούσιο, γιατί υποβιβάζεις τον εαυτό σου σε φτώχεια; Ευγενή σε έκανα, γιατί ταπεινώνεις τον εαυτό σου; Από την ουσία της γνώσης σου έδωσα ύπαρξη, γιατί αναζητάς φώτιση από οποιονδήποτε άλλον εκτός από Εμένα; Από τον πηλό της αγάπης σε έπλασα, πώς ασχολείσαι με άλλον; Στρέψε το βλέμμα σου στον εαυτό σου, για να Με βρεις να στέκομαι μέσα σου, ισχυρός, δυναμικός, και αυθύπαρκτος.»⁵

Η συμπλήρωση των κενών θα σας βοηθήσει να στοχαστείτε αυτό το κείμενο.

«Ω Υιε του Πνεύματος! Σε έπλασα _____, γιατί υποβιβάζεις τον εαυτό σου σε _____; _____ σε έκανα, γιατί _____ τον εαυτό σου; Από την _____ της _____ σου έδωσα ύπαρξη, γιατί _____ από οποιονδήποτε άλλον εκτός από _____; Από τον πηλό της _____ σε _____, πώς _____ με _____; Στρέψε το _____ σου στον _____ σου, για να Με βρεις να στέκομαι μέσα σου, _____, _____ και _____.»

Για να είμαστε πιστοί στην ευγενή υπόσταση των ψυχών μας, πρέπει να στραφούμε προς την Πηγή της ύπαρξής μας και να επιζητήσουμε φώτιση από Εκείνον.

Ένας από τους πιο επιτακτικούς τρόπους για να το πετύχουμε αυτό είναι μέσω της προσευχής. Ο Σόγκι Εφέντι, ο Φύλακας της Πίστης, μας λέει ότι ο κυριότερος στόχος της είναι «η ανάπτυξη του ατόμου και της κοινωνίας μέσω της απόκτησης πνευματικών αρετών και δυνάμεων. Η ψυχή του ανθρώπου είναι αυτή που πρέπει να τραφεί πρώτα. Και αυτή την πνευματική τροφή μπορεί να την προσφέρει κάλλιστα η προσευχή.»⁶

ΜΕΡΟΣ 3

Ο Θεός είναι ο Παντογνώστης, ο Πάνσοφος. Εκείνος μας δημιούργησε και γνωρίζει τι υπάρχει στις καρδιές μας και ποιο είναι το καλύτερο για μας. Δεν έχει ανάγκη από τις προσευχές μας. Τότε γιατί προσευχόμαστε;

Ο Αμπντόλ-Μπαχά δηλώνει:

«Στην ύψιστη προσευχή, οι άνθρωποι προσεύχονται μόνο από αγάπη στον Θεό, όχι επειδή φοβούνται Αυτόν ή την κόλαση, ή επειδή ευελπιστούν στην ευεργεσία ή στον παράδεισο. . . . Όταν ένας άνθρωπος ερωτεύεται έναν άλλο άνθρωπο, του είναι αδύνατον να μην αναφέρει το όνομα του αγαπημένου του. Πόσο πιο δύσκολο είναι να μην αναφέρει κανείς το Όνομα του Θεού, όταν έχει καταλήξει να Τον αγαπάει. . . . Ο πνευματικός άνθρωπος δεν βρίσκει ευχαρίστηση σε τίποτε άλλο εκτός από την μνεία του Θεού.»⁷

Και σ' απάντηση σε μια ερώτηση, εξηγεί:

«Αν ένας φίλος αγαπάει κάποιον, δεν είναι φυσικό να θέλει να του το λέει; Αν και γνωρίζει ότι εκείνος ο φίλος έχει γνώση της αγάπης του, δε θα θέλει πάλι να του το λέει; . . . Αληθεύει πως ο Θεός γνωρίζει τις επιθυμίες όλων των καρδιών, αλλά η παρόρμηση για προσευχή είναι φυσική και πηγάζει από την αγάπη του ανθρώπου για τον Θεό.»⁸

1. Συμπληρώστε τις ακόλουθες προτάσεις:

- α. Στην _____ προσευχή, _____ μόνο από _____ στον Θεό, όχι επειδή φοβόμαστε Αυτόν ή την _____ ή ευελπιστούμε στην _____ Του ή στον _____ .
- β. Όταν ερωτεύομαστε έναν άλλο άνθρωπο, είναι _____ για μας να μην αναφέρουμε το _____ του _____ μας. Πόσο πιο _____ είναι να μην αναφέρουμε το Όνομα του _____ , όταν έχει φτάσει κανείς στο σημείο να Τον _____ .
- γ. Ο πνευματικός άνθρωπος δε βρίσκει _____ σε τίποτε άλλο εκτός από τη _____ του Θεού.

2. Γιατί προσευχόμαστε; _____

3. Τι σημαίνει η φράση «μνεία του Θεού»; _____

4. Ποια είναι η πιο φλογερή επιθυμία ενός ατόμου που αγαπά κάποιον/α; _____

5. Από πού πηγάζει η παρόρμηση για προσευχή; _____

ΜΕΡΟΣ 4

Σε μια προσευχή που έχει αποκαλυφτεί από τον Μπαχαολλά διαβάζουμε τα εξής:

«Σε ικετεύω . . . μετάτρεψε την προσευχή μου σε φωτιά, που θα κάψει τα πέπλα τα οποία με έχουν αποκλείσει από την Ωραιότητά Σου, και σε φως, που θα με οδηγήσει στον ωκεανό της Παρουσίας Σου.»⁹

Στην ίδια προσευχή ζητάμε από τον Θεό:

«Κάνε την προσευχή μου, ω Κύριέ μου, πηγή ζώντων υδάτων, μέσω της οποίας να ζω όσο διαρκεί η εξουσία Σου, και να Σε μνημονεύω σε κάθε κόσμο από τους κόσμους Σου.»¹⁰

1. Με ποια έννοια μπορεί η προσευχή να γίνει σαν μια φωτιά; Τι θα κάψει; _____

2. Αναφέρετε μερικά πέπλα που μας αποκλείουν από τον Θεό: _____

3. Μπορεί η προσευχή να γίνει σαν ένα φως; Πού μας οδηγεί; _____

4. Μπορεί η προσευχή να γίνει μια πηγή ζώντων υδάτων; Τι προσφέρει στις ψυχές μας; _____

ΜΕΡΟΣ 5

Διαβάστε και στοχαστείτε τα ακόλουθα λόγια του Αμπντόλ-Μπαχά:

«Δεν υπάρχει τίποτα γλυκύτερο στον κόσμο της ύπαρξης από την προσευχή. Ο άνθρωπος πρέπει να ζει σε κατάσταση προσευχής. Η πιο ευλογημένη κατάσταση είναι η κατάσταση της προσευχής και της ικεσίας. Η προσευχή είναι συνομιλία με τον Θεό. Το μεγαλύτερο επίτευγμα ή η πιο γλυκιά κατάσταση δεν είναι άλλη από τη συνομιλία με τον Θεό. Δημιουργεί πνευματικότητα, δημιουργεί επίγνωση και ουράνια αισθήματα, παράγει νέες έλξεις από τη Βασιλεία και γεννά τις ευαισθησίες της ανώτερης νοημοσύνης.»¹¹

1. Ποια είναι η γλυκύτερη κατάσταση στον κόσμο της ύπαρξης; _____

2. Τι σημαίνει «κατάσταση προσευχής»; _____

3. Αναφέρετε μερικές από τις ιδιότητες που δημιουργούνται από την προσευχή: ____

4. Ανατρέξτε στα αποσπάσματα που μελετήσατε σε αυτά τα λίγα μέρη και γράψτε πέντε φράσεις σχετικά με τη φύση της προσευχής.
 - Η προσευχή είναι _____
 - Η προσευχή είναι _____
 - Η προσευχή είναι _____
 - Η προσευχή είναι _____
 - Η προσευχή είναι _____

ΜΕΡΟΣ 6

Μελετήστε τα παρακάτω λόγια του Μπαχαιλλά και διαλογιστείτε πάνω σ' αυτά:

«Ψάλλε, ω υπηρέτη Μου, τους στίχους του Θεού που έφτασαν σε σένα, όπως ψέλνονται από αυτούς που Τον έχουν πλησιάσει, έτσι ώστε η γλυκύτητα της μελωδίας σου να ανάψει την ίδια την ψυχή σου και να προσελκύσει τις καρδιές όλων των ανθρώπων. Όποιος απαγγέλλει, στην ησυχία του δωματίου του, τους στίχους που αποκαλύφθηκαν από τον Θεό, οι διανεμητές άγγελοι του Παντοκράτορα θα σκορπίσουν πλατιά την ευωδία των λόγων που

βγαίνουν από το στόμα του και θα κάνουν να πάλλεται η καρδιά κάθε ενάρτετου ανθρώπου. Αν και αυτός στην αρχή μπορεί να μην αντιλαμβάνεται την επίδραση της προσευχής, παρ' όλα αυτά η δύναμη της θείας χάρης που του έχει απονεμηθεί, αναγκαστικά θα εξασκήσει αργά ή γρήγορα, την επιρροή της στην ψυχή του. Έτσι έχουν οριστεί τα μυστήρια της Αποκάλυψης του Θεού χάρη στη θέληση Αυτού ο Οποίος είναι η πηγή της δύναμης και της σοφίας.»¹²

1. Τι σημαίνει «ψέλνω»; _____

2. Πώς πρέπει να ψέλνουμε τους στίχους του Θεού; _____

3. Τι σημαίνει η λέξη «απαγγέλλω»; _____

4. Τι σημαίνει η λέξη «σκορπίζω»; _____

5. Τι επίδραση θα έχει η γλυκύτητα της μελωδίας μας πάνω στις δικές μας ψυχές; ____

6. Τι επίδραση θα έχει η γλυκύτητα της μελωδίας μας πάνω στις καρδιές των άλλων; _____

ΜΕΡΟΣ 7

Μπορεί να θελήσετε να αποστηθίσετε τα δύο ακόλουθα αποσπάσματα από μία προσευχή που έχει αποκαλυφθεί από τον Μπαχαλλά:

«Ω Θεέ, Θεέ μου! Μην κοιτάξεις τις ελπίδες μου και τις πράξεις μου, αλλά μάλλον κοίταζε το θέλημά Σου που περιβάλλει τους ουρανούς και τη γη. Μα το Μέγιστο Όνομά Σου, ω Σν Κύριε όλων των εθνών! Έχω επιθυμήσει μόνον ό,τι Εσύ έχεις επιθυμήσει, και αγαπώ μόνον ό,τι Εσύ αγαπάς.»¹³

«Πολύ ψηλά βρίσκεσαι Εσύ, ώστε το εγκώμιο εκείνων που βρίσκονται κοντά Σου να ανέλθει στον ουρανό της εγγύτητας Σου, ή τα πουλιά των καρδιών

εκείνων που έχουν αφιερωθεί σ' Εσένα να πλησιάσουν την είσοδο της πύλης Σου. Μαρτυρώ ότι Συ υπήρξες καθαγιασμένος υπεράνω όλων των ιδιοτήτων και άγιος υπεράνω όλων των ονομάτων. Δεν υπάρχει άλλος Θεός εκτός από Εσένα, τον Πλέον Εξυψωμένο, τον Πανένδοξο.»¹⁴

ΜΕΡΟΣ 8

Ο Αμπντόλ-Μπαχά δηλώνει:

«Επιβάλλεται στον υπηρέτη να προσεύχεται και να επιζητεί βοήθεια από τον Θεό, και να ικετεύει και να εκλιπαρεί για την αρωγή Του. Αυτό αρμόζει στο αξίωμα του υπηρέτη, και ο Κύριος θα θεσπίσει οτιδήποτε επιθυμεί σύμφωνα με την απόλυτη σοφία Του.»¹⁵

Και εξηγεί:

«Το Πνεύμα έχει επιρροή· η προσευχή έχει πνευματική επίδραση. Επομένως, προσευχόμαστε, 'Θεέ μου! Θεράπευσε αυτόν τον άρρωστο!' Και ίσως ο Θεός απαντήσει. Έχει σημασία ποιος προσεύχεται; Ο Θεός θα απαντήσει στην προσευχή κάθε υπηρέτη, αν αυτή η προσευχή είναι επιτακτική. Το έλεός Του είναι απέραντο, απεριόριστο. Απαντά στις προσευχές όλων των υπηρετών Του. Απαντά στην προσευχή αυτού του φυτού. Το φυτό προσεύχεται δυνητικά, 'Ω Θεέ μου! Στείλε μου βροχή!'. Ο Θεός απαντά στην προσευχή και το φυτό μεγαλώνει. Ο Θεός θα απαντήσει σε όλους.»¹⁶

Είναι φυσικό ότι στις προσευχές μας ζητάμε από τον Θεό να εκπληρώσει τις ανάγκες μας. Έτσι προσευχόμαστε για την υγεία μας και την υγεία των αγαπημένων μας, προσευχόμαστε για την πνευματική και υλική πρόοδο των οικογενειών μας και προσευχόμαστε για καθοδήγηση. Ζητάμε δύναμη, πίστη κι επιβεβαίωση στο μονοπάτι της υπηρεσίας. Προσευχόμενοι στον Θεό θα πρέπει, φυσικά, να θυμόμαστε ότι ο στόχος μας στη ζωή είναι να συμμορφώσουμε τη θέλησή μας με τη δική Του θέληση. Συνεπώς, πρέπει να προσευχόμαστε να γίνεται η Θέλησή Του και να είμαστε εμείς έτοιμοι να υποκύπτουμε σ' αυτήν. Αν απομνημονεύσετε τα ακόλουθα λόγια του Αμπντόλ-Μπαχά, θα χρησιμεύσουν σαν μια πηγή χαράς και επιβεβαίωσης για σας σε όλες τις συνθήκες:

«Ω συ που στρέφεις το πρόσωπό σου προς τον Θεό! Κλείσε τα μάτια σε κάθε άλλο και άνοιξέ τα προς το βασίλειο του Πανένδοξου. Ζήτη ό,τι επιθυμείς από Εκείνον και μόνο· επιζήτη οτιδήποτε επιζητείς από Εκείνον και μόνο. Με μια ματιά παραχωρεί εκατό χιλιάδες ελπίδες, με ένα βλέμμα θεραπεύει εκατό χιλιάδες ανεπανόρθωτα δεινά, με ένα νεύμα απλώνει βάλσαμο σε κάθε πληγή, με μια φευγαλέα ματιά απελευθερώνει τις καρδιές από τα δεσμά της θλίψης. Πράττει όπως πράττει, κι εμείς τι διέξοδο έχουμε; Εκτελεί το θέλημά Του, ορίζει ό,τι Τον ευχαριστεί. Καλύτερα λοιπόν για σένα να κλίνεις το κεφάλι σου υποτακτικά και να εναποθέσεις την εμπιστοσύνη σου στον Παντελεήμονα Κύριο.»¹⁷

ΜΕΡΟΣ 9

Από όλα όσα έχουμε μελετήσει μέχρι τώρα, είναι εμφανές ότι το να στρεφόμεστε προς τον Θεό με την προσευχή είναι μια ζωτική προϋπόθεση για μια πνευματική ζωή. Πόσο ιδιαίτερα γλυκό είναι να προσευχόμαστε στον Θεό σύντομα μετά το πρωινό ξύπνημα και το βράδυ πριν πάμε για ύπνο. Ο χρόνος που ξοδεύουμε κάθε μέρα προσευχόμενοι και ο αριθμός των προσευχών που λέμε εξαρτάται από τις ανάγκες μας και την πνευματική μας δίψα. Σε κάθε περίπτωση, έχουμε τη δυνατότητα να επιλέξουμε από τις πολλές προσευχές που έχουν αποκαλυφτεί από τον Μπαχαλλά, τον Μπαμπ και τον Αμπντόλ-Μπαχά. Ο Μπαχαλλά έχει επίσης αποκαλύψει, ωστόσο, τρεις καθημερινές υποχρεωτικές προσευχές. Ο Σόγκι Εφέντι λέει:

«Οι υποχρεωτικές προσευχές είναι τρεις στον αριθμό. Η πιο σύντομη αποτελείται από έναν και μόνο στίχο, ο οποίος πρέπει να απαγγέλλεται μια φορά το εικοσιτετράωρο το μεσημέρι. Η μεσαία, που ξεκινάει με τα λόγια, ‘Ο Κύριος είναι μάρτυς ότι δεν υπάρχει άλλος Θεός εκτός απ’ Αυτόν,’ πρέπει να απαγγέλλεται τρεις φορές την ημέρα—το πρωί, το μεσημέρι και το βράδυ. Αυτή η προσευχή συνοδεύεται από ορισμένες σωματικές κινήσεις και χειρονομίες. Η μεγάλη προσευχή, η οποία είναι και η πιο σύνθετη από τις τρεις, πρέπει να απαγγέλλεται μόνο μία φορά το εικοσιτετράωρο οποιαδήποτε ώρα νιώθει κανείς ότι έχει τη διάθεση.»

«Ο πιστός είναι εντελώς ελεύθερος να επιλέξει οποιαδήποτε απ’ αυτές τις τρεις προσευχές, αλλά είναι υποχρεωμένος να απαγγέλλει μία απ’ αυτές, και σύμφωνα με όποιες τυχόν καθορισμένες υποδείξεις τη συνοδεύουν.»¹⁸

Και συνεχίζει:

«Αυτές οι καθημερινές υποχρεωτικές προσευχές, μαζί με μερικές άλλες συγκεκριμένες, όπως η Προσευχή Θεραπείας, η Πινακίδα του Αχμάντ, έχουν προικιστεί από τον Μπαχαλλά με μια ιδιαίτερη ισχύ και σπουδαιότητα, και συνεπώς θα πρέπει να γίνονται δεκτές μ’ αυτή την ιδιότητα και να απαγγέλλονται από τους πιστούς με αδιαμφισβήτητη πίστη και εμπιστοσύνη, ότι μέσω αυτών θα μπορούν να έρθουν σε μια πολύ στενότερη επικοινωνία με τον Θεό και να ταυτιστούν πληρέστερα με τους νόμους και τις προσταγές Του.»¹⁹

Οι τρεις υποχρεωτικές προσευχές που έχουν αποκαλυφτεί από τον Μπαχαλλά λέγονται ατομικά. Το είδος της ομαδικής προσευχής όπου μία καθημερινή υποχρεωτική προσευχή απαγγέλλεται μέσα σε μια ομάδα σύμφωνα με μια συγκεκριμένη τελετουργία δεν υπάρχει στην Μπαχά Πίστη. Η Προσευχή για τους Νεκρούς είναι η μοναδική προσευχή ποιμνίου που έχει προκαθοριστεί από Μπαχά νόμο. Πρέπει ν’ απαγγέλλεται πριν τον ενταφιασμό από έναν από τους παρευρισκομένους ενώ η υπόλοιπη ομάδα στέκεται σιωπηρή.

1. Τι σημαίνει η λέξη «υποχρεωτική»; _____
2. Πόσες καθημερινές υποχρεωτικές προσευχές έχει αποκαλύψει ο Μπαχαλλά; _____

-
3. Θα πρέπει να απαγγέλλουμε και τις τρεις κάθε μέρα; _____
-
4. Εάν επιλέξουμε να πούμε τη Μεγάλη Υποχρεωτική Προσευχή, πόσες φορές πρέπει να την πούμε την ημέρα; _____
-
5. Πόσες φορές, εάν επιλέξουμε τη Μεσαία Υποχρεωτική Προσευχή; _____
-
6. Πόσες φορές, εάν επιλέξουμε τη Μικρή Υποχρεωτική Προσευχή; _____
-
7. Αναφέρετε μερικές από τις προσευχές που έχουν ιδιαίτερη δύναμη: _____
-
8. Αποστηθίστε, αν δεν το έχετε ήδη κάνει, τη Μικρή Υποχρεωτική Προσευχή:
- «Ομολογώ, ω Θεέ μου, ότι Συ με έχεις δημιουργήσει για να Σε γνωρίζω και να Σε λατρεύω. Μαρτυρώ, αυτή τη στιγμή, την αδυναμία μου και τη δύναμή Σου, τη φτώχεια μου και τον πλούτο Σου.**
- Δεν υπάρχει άλλος Θεός εκτός από Εσένα, τον Βοηθό στον Κίνδυνο, τον Αυθύπαρκτο.»²⁰**
9. Τι πιστοποιούμε σ' αυτή την προσευχή; _____
-
-
-
-
-

ΜΕΡΟΣ 10

Θα πρέπει να θυμόμαστε ότι, εκτός από τις ευλογίες που δεχόμαστε από την υπακοή στον νόμο της υποχρεωτικής προσευχής και την πνευματική τροφή που λαμβάνουμε όταν λέμε άλλες προσευχές ατομικά, οι ψυχές μας νιώθουν ανάταση όταν ακούμε προσευχές που απαγγέλλονται σε συγκεντρώσεις, μεγάλες ή μικρές. Ο Μπαχαολλά μας λέει:

«Ελάτε όλοι μαζί με απόλυτη χαρά και συντροφικότητα και απαγγείλετε τους στίχους που αποκαλύφθηκαν από τον φιλεύσπλαχνο Κύριο. Πράττοντας έτσι, οι πύλες της αληθινής γνώσης θα ανοιχθούν προς τις εσωτερικές σας υπάρξεις, και θα νιώσετε τότε τις ψυχές σας προικισμένες με σταθερότητα και τις καρδιές σας πλημμυρισμένες από ακτινοβόλα χαρά.»²¹

Αντλούμε μεγάλη χαρά από τη γνώση ότι, σε όλο τον κόσμο, πολλαπλασιάζονται κατά χιλιάδες οι ευλαβικές συγκεντρώσεις στις οποίες φίλοι και γείτονες συναντιούνται για να επικοινωνήσουν με τον Θεό. Ο Παγκόσμιος Οίκος Δικαιοσύνης γράφει:

«Οι ευλαβικές συναντήσεις είναι περιστάσεις στις οποίες κάθε ψυχή μπορεί να εισέλθει, να εισπνεύσει τις ουράνιες ευωδίες, να βιώσει τη γλυκύτητα της προσευχής, να διαλογιστεί τον Δημιουργικό Λόγο, να ταξιδέψει πάνω στα φτερά του πνεύματος και να επικοινωνήσει με τον έναν Αγαπημένο. Γεννιούνται αισθήματα συναδέλφωσης και κοινού σκοπού, ιδιαίτερα στις πνευματικά φορτισμένες συζητήσεις που εκδηλώνονται φυσικά σε τέτοιες στιγμές και μέσω των οποίων μπορεί να ανοίξει η ‘πόλη της ανθρώπινης καρδιάς’.»²²

Όταν νιώθουμε την ώθηση να προσευχηθούμε, περιμένουμε για μια στιγμή προκειμένου να καθαρίσουμε τον νου μας από τα πράγματα αυτού του κόσμου. Ενώ προσευχόμαστε, διατηρούμε τις σκέψεις μας επικεντρωμένες στον Θεό. Αφού θα έχουμε απαγγείλει προσευχές, παραμένουμε σιωπηλοί για λίγο και δεν προχωρούμε απότομα σε άλλη δραστηριότητα. Το ίδιο ισχύει κι όταν ακούμε προσευχές που προσφέρονται από άλλους σε μια συγκέντρωση. Σε τέτοιες περιπτώσεις, διατηρούμε μια στάση προσευχής και παρακολουθούμε τα λόγια προσεχτικά σαν να ήμασταν εμείς αυτοί που τα απαγγέλλουν.

1. Με τι πνεύμα θα πρέπει να συγκεντρωνόμαστε όταν απαγγέλλουμε τους στίχους του Θεού; _____

2. Ποια επίδραση θα έχει η συγκέντρωσή μας όταν γίνεται για ν’ απαγγείλουμε τους στίχους του Θεού; _____

3. Οι ευλαβικές συναντήσεις είναι περιστάσεις όπου οποιαδήποτε ψυχή μπορεί
— _____ ,
— _____ ,
— _____ ,
— _____ ,
— _____ , και
— _____ .

4. Τι συναισθήματα παράγονται στις ευλαβικές συναντήσεις; _____

5. Ποια είναι η επίδραση των πνευματικά φορτισμένων συζητήσεων που προκύπτουν φυσιολογικά στις ευλαβικές συναντήσεις; _____

6. Γράψτε μερικά λόγια για την ευσεβή στάση που θα πρέπει να δείχνουμε όταν προσευχόμαστε, είτε μόνοι είτε σε μια συγκέντρωση. _____

ΜΕΡΟΣ 11

Η πρώτη ενότητα αυτού του βιβλίου επικεντρώθηκε πάνω στην καθημερινή ανάγνωση κειμένων από τις Γραφές και στον στοχασμό των νοημάτων τους. Έχετε συλλογιστεί εδώ τη σπουδαιότητα της προσευχής και, σαν αποτέλεσμα, έχετε ενισχύσει τη συνήθεια της καθημερινής προσευχής. Το προηγούμενο μέρος τόνισε τη σημασία της κοινοτικής λατρείας. Όλα όσα έχετε μελετήσει μέχρι τώρα σας έχουν προετοιμάσει να κάνετε, αν το επιθυμείτε, μία πρώτη πράξη στο μονοπάτι της υπηρεσίας: να γίνετε οικοδεσπότες μιας ευλαβικής συνάντησης.

Σαν ένα πρώτο βήμα, μπορεί να θελήσετε να αποστηθίσετε μερικές προσευχές και να βρείτε μια ευκαιρία να τις μοιραστείτε με μερικούς φίλους. Την ίδια στιγμή, θα μπορούσατε να φροντίσετε να συμμετάσχετε σε τουλάχιστον μία ευλαβική συνάντηση στην κοινότητά σας και να θεωρηθείτε ανάμεσα στους ενθουσιώδεις υποστηρικτές της. Εν τέλει, κάποια στιγμή, μπορεί να αποφασίσετε να φιλοξενήσετε μια ευλαβική συνάντηση εσείς οι ίδιοι, προσκαλώντας τους φίλους σας, τα μέλη της οικογένειας και τους γείτονες σας να συγκεντρώνονται τακτικά για προσευχή και συντροφικότητα. Δεν είναι ασυνήθιστο δύο ή τρεις συμμετέχοντες αυτής της σειράς μαθημάτων να ξεκινήσουν μαζί μια τέτοια ευλαβική συνάντηση.

Όπως μπορείτε να φανταστείτε, δεν υπάρχουν τελετουργικά για το πώς πρέπει να διοργανώνεται η ευλαβική συνάντηση. Αλλά σαφώς είναι μια συγκέντρωση φίλων στην οποία προσφέρονται προσευχές, διαβάζονται κείμενα από τις Γραφές και λαμβάνουν χώρα συζητήσεις που χαρίζουν ψυχική ανάταση—κι όλα αυτά σε μια εμφανώς πνευματική ατμόσφαιρα. Μπορείτε να πείτε μερικά λόγια για την κάθε μία από τις ακόλουθες ιδέες, αναφορικά με την διοργάνωση μιας ευλαβικής συνάντησης;

Διανομή θερμών και στοργικών προσκλήσεων: _____

Δημιουργία ενός φιλόξενου περιβάλλοντος: _____

Διατήρηση μιας ατμόσφαιρας ευσέβειας: _____

Προώθηση μιας χαρούμενης συντροφικότητας: _____

Ενθάρρυνση μιας συζήτησης που προσφέρει πνευματική ανάταση: _____

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. *Ανθολογία από τις Γραφές του Μπαχαολλά* (εκδόσεις: Αηδόνη, 2005), XLIII, παρ. 4.
2. Μπαχαολλά, στο *Αξιοπιστία*: (εκδόσεις Αηδόνη), αρ. 21.
3. *The Call of the Divine Beloved: Selected Mystical Works of Bahá'u'lláh* (Haifa: Bahá'í World Centre, 2018), no 2.43, p. 31.
4. Από μία ομιλία που δόθηκε στις 5 Μαΐου 1912, δημοσιευμένη στο *The Promulgation of Universal Peace: Talks Delivered by 'Abdu'l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912* (Wilmette: Bahá'í Publishing, 2012), p. 127.
5. Μπαχαολλά, *Απόκρυφα Λόγια*, Αραβικά αρ. 13.
6. Από μία επιστολή με ημερομηνία 8 Δεκεμβρίου 1935 γραμμένη εκ μέρους του Σόγκι Εφέντι, δημοσιευμένη στο *Προσευχή και Ευλαβική Ζωή*: αρ. 71.
7. Λόγια του Αμπντόλ-Μπαχά, παρατίθενται στο J. E. Esslemont, *Μπαχαολλά και η Νέα Εποχή* (εκδόσεις: Αηδόνη, 1986, σ. 116) Bahá'u'lláh and the New Era: An Introduction to the Bahá'í Faith (Wilmette: Bahá'í Publishing, 2006, 2017 printing), p. 106.
8. Αυτόθι.
9. Μπαχαολλά, στο *Bahá'í Prayers: A Selection of Prayers Revealed by Bahá'u'lláh, the Báb, and 'Abdu'l-Bahá* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 2002, 2017 printing), pp. 7–8.
10. Αυτόθι, p. 9.
11. Λόγια του Αμπντόλ-Μπαχά, παρατίθενται στο *Star of the West*, vol. 8, αρ. 4 (17 May 1917), p. 41.
12. *Ανθολογία από τις Γραφές του Μπαχαολλά*, CXXXVI, παρ. 2, Επίσης στο *Bahá'í Prayers*, p. iii.
13. Μπαχαολλά, στο *Bahá'í Prayers*, pp. 8–9.
14. Αυτόθι, p. 12.
15. Αμπντόλ-Μπαχά, στο *Προσευχή και Ευλαβική Ζωή*, αρ. 24.
16. Από μία ομιλία που δόθηκε από τον Αμπντόλ-Μπαχά, με ημερομηνία 5 Αυγούστου 1912, δημοσιευμένη στο *The Promulgation of Universal Peace*, p. 345.

-
17. *Selections from the Writings of 'Abdu'l-Bahá* (Wilmette: Bahá'í Publishing, 2010, 2015 printing), no 22.1, pp. 75–76.
 18. Από μία επιστολή με ημερομηνία 10 Ιανουαρίου 1936 γραμμένη εκ μέρους του Σόγκι Εφέντι, δημοσιευμένη στο *Προσευχή και Ευλαβική Ζωή*, αρ. 61.
 19. Από μία επιστολή με ημερομηνία 10 Ιανουαρίου 1936 γραμμένη εκ μέρους του Σόγκι Εφέντι, παρατίθεται στο *Bahá'í Prayers*, p. 301.
 20. Μπαχαολλά, στο *Bahá'í Prayers*, p. 4.
 21. Μπαχαολλά, στο *Προσευχή και Ευλαβική Ζωή*, αρ. 68.
 22. Από ένα μήνυμα με ημερομηνία 29 Δεκεμβρίου 2015, δημοσιευμένο στο *Framework for Action: Selected Messages of the Universal House of Justice and Supplementary Material, 2006–2016* (West Palm Beach: Palabra Publications, 2017), no 35.49, p. 232. Και στο *Προσευχή και Ευλαβική Ζωή*, αρ. 76



Ζωή και Θάνατος

Σκοπός

Να αναγνωρίσουμε ότι η ζωή δε συνίσταται μόνο
από τις μεταβολές και τις συγκυρίες αυτού του
κόσμου αλλά βρίσκει την αληθινή της σημασία
στην
ανάπτυξη της ψυχής

ΜΕΡΟΣ 1

Η ανθρώπινη ψυχή είναι εξυψωμένη πάνω από την ύλη και τον φυσικό κόσμο. Σε μία από τις ομιλίες Του ο Αμπντόλ-Μπαχά εξηγεί:

«Αυτά τα υλικά σώματα συντίθενται από άτομα· όταν αυτά τα άτομα αρχίζουν να διαχωρίζονται, ξεκινά η αποσύνθεση, τότε επέρχεται αυτό που ονομάζουμε θάνατο. . . .

«Για την ψυχή είναι διαφορετικά. Η ψυχή δεν είναι ένας συνδυασμός στοιχείων, δεν συντίθεται από πολλά άτομα· είναι μία αδιαίρετη ουσία και συνεπώς αιώνια. Είναι εξ ολοκλήρου εκτός της τάξης της φυσικής δημιουργίας· είναι αθάνατη!»¹

1. Τι σημαίνει «συντίθεται»; _____
2. Η ανθρώπινη ψυχή συντίθεται από ποικίλα στοιχεία, όπως τα υλικά σώματα; _____
3. Η ανθρώπινη ψυχή είναι μια φυσική οντότητα; _____

ΜΕΡΟΣ 2

Μία επιστολή του Σόγκι Εφέντι δηλώνει ότι «η ψυχή του ανθρώπου αποκτά ύπαρξη κατά τη σύλληψη».² Απαντώντας σε μια ερώτηση σχετικά με τη σημασία της «σύλληψης», ο Παγκόσμιος Οίκος Δικαιοσύνης παρατηρεί:

«Δεν έχει βρεθεί τίποτα στις Μπαχάι Γραφές που να ορίζει με ακρίβεια τη βιολογική στιγμή και φύση του γεγονότος που περιγράφεται ως ‘σύλληψη’. Η χρήση του όρου σε ιατρικό πλαίσιο φαίνεται να είναι επίσης ανακριβής. Πράγματι, μία κατανόηση της σύλληψης είναι ότι συμπίπτει με τη γονιμοποίηση· μία άλλη ακόμη, ότι συμβαίνει μετά τη γονιμοποίηση και την εμφύτευση, στην έναρξη της κυοφορίας. Ως εκ τούτου, ενδέχεται να είναι αδύνατη η γνώση του πότε λαμβάνει χώρα η σύνδεση της ψυχής με την υλική μορφή, και τέτοια ερωτήματα ίσως να είναι άλυτα από την ανθρώπινη σκέψη ή έρευνα, καθώς αφορούν μυστήρια του πνευματικού κόσμου και της φύσης της ίδιας της ψυχής.»³

1. Πότε αποκτά ύπαρξη η ανθρώπινη ψυχή; _____

2. Ο όρος «σύλληψη» περιγράφει μια ακριβή βιολογική στιγμή; _____

ΜΕΡΟΣ 3

Η σχέση μεταξύ ψυχής και σώματος δεν είναι υλική. Η ψυχή δεν εισέρχεται στο σώμα ή εξέρχεται από αυτό και δεν καταλαμβάνει φυσικό χώρο. Η σχέση της με το σώμα είναι παρόμοια μ' εκείνη του φωτός με τον καθρέφτη που το αντανακλά. Το φως που εμφανίζεται μέσα στον καθρέφτη δεν είναι μέσα του. Ομοίως, η ψυχή δεν είναι μέσα στο σώμα. Όπως υποδεικνύει ο Αμπντόλ-Μπαχά,

«η λογική ψυχή, ή το ανθρώπινο πνεύμα, δεν υφίσταται χάρη στο σώμα διά της ενύπαρξης—δηλαδή δεν εισέρχεται σε αυτό· διότι η ενύπαρξη και η είσοδος είναι γνωρίσματα των σωμάτων, και η λογική ψυχή είναι καθαγιασμένη πέραν αυτών. Δεν εισήλθε ποτέ σε αυτό το σώμα, πρώτα απ' όλα, ώστε να χρειαστεί, κατά την αποχώρησή της από αυτό, άλλη κατοικία. Όχι, η σύνδεση του πνεύματος με το σώμα είναι όπως η σύνδεση αυτού του λύχνου με έναν καθρέφτη. Εάν ο καθρέφτης είναι γυαλισμένος και τελειοποιημένος, το φως του λύχνου εμφανίζεται σε αυτόν, ενώ εάν ο καθρέφτης είναι σπασμένος ή καλυμμένος από σκόνη, το φως παραμένει κρυμμένο.»⁴

1. Συμπληρώστε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις:
 - α. Η λογική ψυχή, ή το _____, δεν υφίσταται χάρη στο σώμα διά της ενύπαρξης—δηλαδή η ψυχή δεν _____ σ' αυτό.
 - β. Η _____, ή το ανθρώπινο πνεύμα, δεν εισέρχεται στο σώμα· διότι η ενύπαρξη και η είσοδος είναι _____, και η λογική ψυχή είναι _____.
 - γ. Η ψυχή ποτέ _____ στο σώμα, πρώτα απ' όλα, ώστε να χρειαστεί, κατά την αποχώρησή της από αυτό, _____.
 - δ. Η σύνδεση του πνεύματος με το σώμα είναι σαν τη σύνδεση ενός _____.
 - ε. Εάν ο καθρέφτης είναι γυαλισμένος και τελειοποιημένος, _____ εμφανίζεται μέσα του.
 - στ. Εάν ο καθρέφτης είναι σπασμένος ή καλυμμένος από σκόνη, _____.
2. Με βάση τα όσα έχουμε μελετήσει έως τώρα, κρίνετε αν τα ακόλουθα είναι αληθή:
 - _____ Η ψυχή δεν ανήκει στον φυσικό κόσμο.
 - _____ Η ψυχή είναι μέσα στο σώμα.
 - _____ Το σώμα είναι ο ιδιοκτήτης της ψυχής.

- _____ Η ψυχή είναι αθάνατη.
- _____ Το άτομο ξεκινάει να υπάρχει όταν η ψυχή συνδέεται με το έμβρυο.
- _____ Η ζωή αρχίζει όταν το άτομο γεννιέται σ' αυτόν τον κόσμο.
- _____ Η υλική ύπαρξη του ατόμου συνεχίζει μετά τον θάνατο.
- _____ Η ζωή συνίσταται από τα πράγματα που μας συμβαίνουν κάθε μέρα.

3. Χρησιμοποιήστε την εικόνα του φωτός και του καθρέφτη για να περιγράψετε τη σχέση της ψυχής με το σώμα: _____

ΜΕΡΟΣ 4

Υπάρχει μια πολύ ειδική σχέση μεταξύ της ψυχής και του σώματος, τα οποία μαζί συνθέτουν την ανθρώπινη ύπαρξη. Αυτή η σχέση καλύπτει μόνο το διάστημα μιας θνητής ζωής. Όταν παύσει η σχέση μεταξύ τους, το κάθε ένα επιστρέφει στην προέλευσή του, το σώμα στον κόσμο της σκόνης και η ψυχή στους πνευματικούς κόσμους του Θεού, όπου συνεχίζει να προοδεύει. Ο Αμπντόλ-Μπαχά δηλώνει:

«Το ανθρώπινο πνεύμα έχει αρχή αλλά όχι τέλος: Διαρκεί για πάντα.»⁵

Σε μία από τις ομιλίες Του διασαφηνίζει:

«Το πνεύμα δεν έχει ανάγκη το σώμα, αλλά το σώμα έχει ανάγκη το πνεύμα, ειδάλλως δεν μπορεί να ζήσει. Η ψυχή μπορεί να ζήσει χωρίς σώμα, αλλά το σώμα χωρίς ψυχή πεθαίνει.»⁶

Και ο Φύλακας εξηγεί:

«Αναφορικά με την ψυχή του ανθρώπου: Σύμφωνα με τις Μπαχάι Διδασκαλίες, η ανθρώπινη ψυχή ξεκινά με τη διάπλαση του ανθρώπινου εμβρύου και συνεχίζει να αναπτύσσεται και να διέρχεται από ατελείωτα στάδια ύπαρξης μετά τον αποχωρισμό της από το σώμα. Η πρόοδός της είναι συνεπώς απεριόριστη.»⁷

1. Με τα παραπάνω αποσπάσματα κατά νου, απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις:
- α. Το σώμα χρειάζεται την ψυχή; _____
 - β. Η ψυχή χρειάζεται το σώμα; _____
 - γ. Τι συμβαίνει στην σχέση μεταξύ σώματος και ψυχής όταν πεθαίνουμε; _____

δ. Τι συμβαίνει στην ψυχή μετά τον θάνατο; _____

ε. Πόσο διαρκεί η πρόοδος της ψυχής; _____

στ. Πότε τελειώνει η ζωή; _____

2. Αποφασίστε ποια από τα ακόλουθα συμφωνούν με τα όσα έχουμε μελετήσει σ' αυτά τα μέρη:

_____ Ο θάνατος είναι μια τιμωρία.

_____ Η σχέση μεταξύ σώματος και ψυχής καλύπτει μόνο το διάστημα της θνητής ζωής.

_____ Το σώμα είναι ικανό να προοδεύει αιώνια.

_____ Η ψυχή θα προοδεύει παντοτινά.

_____ Ο θάνατος είναι το τέλος της ζωής.

_____ Θα υπάρξει η ημέρα της κρίσης όταν τα σώματά μας θα εγερθούν.

_____ Στον θάνατο, η ψυχή έχει περισσότερη ελευθερία από ό,τι είχε πριν.

_____ Η ζωή τελειώνει με τον θάνατο.

_____ Θα πρέπει να φοβόμαστε τον θάνατο.

_____ Η τροφή, τα ρούχα, η ανάπαυση και η διασκέδαση είναι απαραίτητα για την ψυχή.

_____ Η ψυχή κουράζεται καθώς το σώμα χρησιμοποιεί την ενέργειά της.

_____ Η ψυχή δεν επηρεάζεται από την ασθένεια ή την αδυναμία του σώματος.

_____ Το ανθρώπινο ον θα έχει φυσικές ανάγκες ακόμη και μετά τον θάνατο.

ΜΕΡΟΣ 5

Είδαμε ότι η ψυχή δεν καταλαμβάνει φυσικό χώρο και δεν διενεργεί βάσει των νόμων της φύσης, όπως κάνουν οι υλικές οντότητες. Η ψυχή επιδρά στον κόσμο με τη μεσολάβηση του σώματος, αλλά αυτό δεν είναι το μόνο μέσο με το οποίο η ψυχή ασκεί την ισχύ της. Ο Μπαχολλά δηλώνει:

«Αληθινά λέγω, η ανθρώπινη ψυχή είναι υπεράνω πάσης εξόδου και επιστροφής. Είναι ακίνητη, και συνάμα ίπταται· κινείται, και συνάμα είναι ακίνητη.»⁸

Και ο Αμπντόλ-Μπαχά μας λέει:

«Γνώριζε ότι η επιρροή και η αντίληψη του ανθρώπινου πνεύματος είναι δύο ειδών· δηλαδή, το ανθρώπινο πνεύμα έχει δύο τρόπους λειτουργίας και κατανόησης. Ο ένας τρόπος είναι δια της παρεμβολής των σωματικών μέσων και οργάνων. Βλέπει δηλαδή με το μάτι, ακούει με το αυτί, μιλάει με τη γλώσσα. . . .

Ο άλλος τρόπος επιρροής και δράσης του πνεύματος είναι χωρίς αυτά τα σωματικά μέσα και όργανα.»⁹

1. Συμπληρώστε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις:
 - α. Η ανθρώπινη ψυχή είναι υπεράνω πάσης _____ και _____ .
 - β. Είναι _____ , και συνάμα _____ .
 - γ. _____ , και συνάμα είναι _____ .
2. Περιγράψτε τους δύο τρόπους με τους οποίους η ψυχή αντιλαμβάνεται και ασκεί επιρροή σ' αυτό τον κόσμο: _____

3. Μπορείτε να δώσετε παραδείγματα από την επιρροή και τη δράση του πνεύματος χωρίς σωματικά μέσα και όργανα: _____

ΜΕΡΟΣ 6

Τώρα, σαν αποτέλεσμα της συζήτησης στα προηγούμενα κεφάλαια, διαβάστε το ακόλουθο κείμενο από τις Γραφές του Μπαχαλλά:

«Γνώριζε ότι η ψυχή του ανθρώπου είναι εξυψωμένη και ανεξάρτητη από όλες τις αδυναμίες του σώματος ή του νου. Το ότι ένας άρρωστος παρουσιάζει σημάδια αδυναμίας οφείλεται στα εμπόδια που παρεμβάλλονται μεταξύ της ψυχής και του σώματός του, διότι η ίδια η ψυχή παραμένει ανεπηρέαστη από οποιαδήποτε σωματική πάθηση. Σκεφτείτε το φως της λάμπας. Αν και ένα εξωτερικό αντικείμενο μπορεί να παρεμβαίνει στην ακτινοβολία του, το ίδιο το φως συνεχίζει να λάμπει με αμείωτη δύναμη. Κατά τον ίδιο τρόπο, κάθε ασθένεια που πλήττει το σώμα του ανθρώπου είναι ένα εμπόδιο που αποτρέπει την ψυχή από το να εκδηλώσει την έμφυτη δύναμη και ισχύ της. Ωστόσο, όταν εγκαταλείψει το σώμα, θα επιδείξει τέτοια υπεροχή και θα αποκαλύψει τέτοια επιρροή που καμία γήινη δύναμη

δεν μπορεί να πλησιάσει. Κάθε αγνή, κάθε εξευγενισμένη και καθαγιασμένη ψυχή θα προικιστεί με τρομερή δύναμη, και θα αγαλλιάσει με υπέρμετρη χαρά.»¹⁰

1. Εξηγείστε με δικά σας λόγια πώς παραμένει η ψυχή ανεπηρέαστη από τον χωρισμό της από το σώμα.

2. Θα διατηρήσουμε την ατομικότητά μας μετά τον θάνατο του φυσικού μας σώματος; _____

ΜΕΡΟΣ 7

Ο Μπαχαλλά μας λέει:

«Και τώρα σχετικά με την ερώτησή σου για την ψυχή του ανθρώπου και την επιβίωση της μετά το θάνατο. Γνώριζε, αληθινά, ότι η ψυχή, μετά τον αποχωρισμό της από το σώμα, θα συνεχίσει να προοδεύει μέχρι να φτάσει στην παρουσία του Θεού, σε μια στάθμη και κατάσταση που ούτε ο κύκλος των εποχών και των αιώνων, ούτε οι αλλαγές και οι συγκυρίες αυτού του κόσμου μπορούν να αλλάξουν. Θα διαρκέσει όσο θα διαρκέσουν η Βασιλεία του Θεού, η κυριαρχία Του, η εξουσία Του και η ισχύς Του. Θα φανερώνει τα σημεία του Θεού και τις ιδιότητές Του και θα αποκαλύπτει τη στοργική καλοσύνη και τη γενναιοδωρία Του.»¹¹

1. Για πόσον καιρό θα συνεχίσει η ψυχή να προοδεύει μετά τον φυσικό θάνατο; _____

2. Σε ποια κατάσταση θα συνεχίσει η ψυχή το αιώνιο ταξίδι της προς την παρουσία του Θεού; _____

3. Ποιες είναι μερικές από τις ιδιότητες και μερικά σημάδια που θα φανερώσει η ψυχή σ' εκείνη την κατάσταση; _____
- _____
- _____
4. Με βάση τα όσα έχουμε μελετήσει έως τώρα, κρίνετε αν τα ακόλουθα είναι αληθή:
- _____ Η Βασιλεία του Θεού θα διαρκέσει για πάντα.
- _____ Η ψυχή έχει την ικανότητα να φανερώνει τις ιδιότητες του Θεού.
- _____ Οι προσευχές που λέμε για τους νεκρούς δεν επηρεάζουν την πρόοδο της ψυχής τους.
- _____ Η ψυχή δεν παύει ποτέ να υπάρχει.

ΜΕΡΟΣ 8

Ο Μπαχολλά δηλώνει:

«Γνώριζε, ότι κάθε αφτί που ακούει, αν διατηρηθεί αγνό και αμόλυντο, πρέπει, πάντα και από κάθε κατεύθυνση, ν' ακούει τη φωνή που λέει αυτά τα άγια λόγια: “Αληθινά, ανήκουμε στον Θεό και σ' Αυτόν θα επιστρέψουμε.” Τα μυστήρια του σωματικού θανάτου του ανθρώπου και της επιστροφής του δεν έχουν φανερωθεί και παραμένουν ακόμα ανεξιχνίαστα. . . .

«Ο θάνατος προσφέρει στον κάθε πεπεισμένο πιστό το κύπελλο που είναι πράγματι ζωή. Απονέμει χαρά, και είναι ο φορέας της αγαλλίασης. Χαρίζει το δώρο της αιώνιας ζωής.

«Όσο για εκείνους που έχουν γευτεί τον καρπό της γήινης ύπαρξης του ανθρώπου, που είναι η αναγνώριση του ενός αληθινού Θεού, εξυψωμένη ως είναι η δόξα Του, η επόμενη τους ζωή θα είναι τέτοια που Εμείς δεν μπορούμε να περιγράψουμε. Η γνώση επ' αυτού ανήκει παραμόνον στον Θεό, τον Κύριο όλων των κόσμων.»¹²

«Ω Υιε του Υψίστου! Έχω κάνει τον θάνατο αγγελιαφόρο χαράς για σένα. Γιατί θλίβεσαι; Έκανα το φως να σκορπίσει πάνω σου τη λαμπρότητά του. Γιατί καλύπτεσαι με πέπλο απ' αυτό;»¹³

1. Ποιες από τις ακόλουθες δηλώσεις είναι αληθείς;
- _____ Η ψυχή του ανθρώπινου όντος προέρχεται από τον Θεό και θα επιστρέψει σ' Αυτόν.
- _____ Κάθε γνώση περί της ζωής μετά τον θάνατο ανήκει στον Θεό.
- _____ Για τον πεπεισμένο πιστό, ο θάνατος είναι ζωή.
- _____ Ο θάνατος είναι αγγελιαφόρος χαράς.

____ Θα πρέπει να εκτιμούμε τα αγαθά της ζωής, αλλά να μη φοβόμαστε το θάνατο, διότι είναι αγγελιοφόρος χαράς.

2. Τώρα, έχοντας κατά νου τα όσα μελετήσαμε σε αυτά τα μέρη, γράψτε μια σύντομη παράγραφο για τη ζωή, το θάνατο, το σώμα και την ψυχή.

[illegible]

Ο Αμπντόλ-Μπαγά εξηγεί:

40 – Στοχασμοί για την Ζωή του Πνεύματος

κόσμο στον κόσμο της μήτρας, έτσι πρέπει ν' αποκτήσει τα όσα θα χρειαστεί στον κόσμο της Βασιλείας—ήτοι, όλες τις ουράνιες δυνάμεις—σ' αυτό τον κόσμο.»¹⁴

1. Αποφασίστε αν τα ακόλουθα είναι αληθή ή όχι:
 - _____ Όλες οι δυνάμεις που είναι απαραίτητες για αυτόν τον κόσμο αποκτώνται στον κόσμο της μήτρας.
 - _____ Δεν υπάρχει καμία ανάγκη να προετοιμαστεί κανείς για τη ζωή στον επόμενο κόσμο.
 - _____ Ό,τι χρειαζόμαστε στον κόσμο της Βασιλείας πρέπει να το αποκτήσουμε εκεί.
 - _____ Ο σκοπός αυτής της ζωής είναι να αποκτήσουμε τις δυνάμεις που είναι απαραίτητες για τη ζωή στον επόμενο κόσμο.
 - _____ Η αληθινή ζωή αρχίζει όταν κάποιος πεθαίνει και πηγαίνει στη θεία Βασιλεία.
 - _____ Η αληθινή ζωή αρχίζει σε αυτόν τον κόσμο και συνεχίζεται μετά τον φυσικό θάνατο.
2. Ποιες είναι μερικές από τις ικανότητες που λαμβάνει το ανθρώπινο όν στον κόσμο της μήτρας; _____

3. Ποιές είναι μερικές από τις ικανότητες που θα πρέπει ν' αποκτηθούν εδώ για τη ζωή μετά τον θάνατο; _____

ΜΕΡΟΣ 10

Ο Μπαχαλλά διακηρύσσει:

«Το πλήρες καθήκον του ανθρώπου, την Ημέρα αυτή, είναι να αποκτήσει το μερίδιο από τον χείμαρρο της χάρις που ο Θεός εκχέει γι' αυτόν. Ουδείς, επομένως, αφεθεί να αναλογιστεί την ευρυχωρία ή τη μικρότητα του δοχείου. Η μερίδα μερικών μπορεί να χωρέσει σε μια παλάμη, η μερίδα άλλων μπορεί να γεμίσει ένα κύπελλο, και άλλων ακόμη και ένα δοχείο ενός γαλονιού.»¹⁵

1. Υπό το πρίσμα του παραπάνω αποσπάσματος, απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - α. Ποιο είναι το καθήκον κάθε ατόμου αυτή την Ημέρα; _____

- β. Ποιες είναι μερικές από τις ευλογίες που έχετε λάβει από τον Θεό; _____

- γ. Σε τι αναφέρεται η λέξη «δοχείο» στο παραπάνω απόσπασμα; _____

- δ. Γιατί δε θα πρέπει να σκεφτόμαστε το «πόσο μεγάλη ή μικρή» είναι η ικανότητα με την οποία έχουμε προικιστεί; _____

- ε. Ποια είναι μερικά από τα πράγματα που μας εμποδίζουν από το να λάβουμε το μερίδιό μας από τη χάρη του Θεού; _____

2. Ποιά από τα ακόλουθα είναι αληθή;

- _____ Το πόσο μεγάλη ή μικρή είναι η ικανότητά μας αναφέρεται στο πόσο έξυπνοι είμαστε.
- _____ Για να υπηρετήσουμε τον Θεό, χρειάζεται να ξεχάσουμε την αδυναμία μας και να εναποθέσουμε όλη μας την εμπιστοσύνη σ' Αυτόν.
- _____ Αν σ' αυτόν τον κόσμο δεν αναπτύξουμε τις ικανότητες που μας έχει χαρίσει ο Θεός, οι ψυχές μας θα είναι αδύναμες όταν φτάσουμε στον επόμενο κόσμο.

ΜΕΡΟΣ 11

Ο Μπαχαλλά δηλώνει:

«Με ρώτησες σχετικά με τη φύση της ψυχής. Γνώριζε, αληθινά, ότι η ψυχή είναι ένα σημάδι του Θεού, ένα ουράνιο πετράδι, την πραγματικότητα του οποίου οι πιο μορφωμένοι των ανθρώπων απέτυχαν να συλλάβουν, και το μυστήριο του οποίου κανένας νους, οσοδήποτε οξύς, μπορεί ποτέ να ελπίζει να εξιχνιάσει. Είναι η πρώτη ανάμεσα σε όλα τα δημιουργηθέντα πράγματα που δηλώνει την υπεροχή του Δημιουργού της, η πρώτη που αναγνωρίζει τη δόξα Του, που προσηλώνεται στην αλήθεια Του, και που υποκλίνεται λατρευτικά ενώπιον Του.»¹⁶

1. Συμπληρώστε τα κενά στις ακόλουθες προτάσεις:
- α. Η ψυχή είναι ένα _____ του Θεού.

- β. Η ψυχή είναι ένα _____ την _____
του οποίου οι πιο μορφωμένοι των ανθρώπων απέτυχαν να συλλάβουν, και
το _____ του οποίου κανένας νους, οσοδήποτε οξύς, μπορεί ποτέ
να ελπίζει να _____.
- γ. Η ψυχή είναι η _____
_____ που δηλώνει την _____.
- δ. Η ψυχή είναι η πρώτη που _____ τη δόξα του Θεού.
- ε. Η ψυχή είναι η πρώτη που _____ στην αλήθεια Του.
- στ. Η ψυχή είναι η πρώτη που _____ λατρευτικά ενώπιον
του Θεού.

2. Ποιά από τα ακόλουθα είναι αληθή;

- _____ «εξιχνιάζω» σημαίνει βρίσκω.
- _____ Ανάμεσα σε όλα τα δημιουργήματα, το πρώτο που αναγνωρίζει τον Θεό
είναι ο ανθρώπινος νους.
- _____ «Οξύς» σημαίνει αιχμηρός.
- _____ Ένας μορφωμένος άνθρωπος κατανοεί το μυστήριο της ψυχής.
- _____ Μόνο οι σπουδαίοι φιλόσοφοι μπορούν να δηλώσουν την υπεροχή του
Θεού.
- _____ Δεν είναι απαραίτητο να σκεφτόμαστε την ψυχή επειδή ποτέ δε θα
μπορέσουμε να την κατανοήσουμε.

ΜΕΡΟΣ 12

Ο Μπαχαλλά δηλώνει:

**«Είστε σαν το πτηνό που υψώνεται, με την πλήρη δύναμη των πανίσχυρων
φτερών του και με απόλυτη και μακάρια εμπιστοσύνη, μέσα στην
απεραντοσύνη των ουρανών, έως ότου, ωθούμενο να ικανοποιήσει την πείνα
του, στρέφεται με λαχτάρα προς το νερό και τον πηλό της γης από κάτω του,
και, έχοντας παγιδευτεί στον βρόχο της επιθυμίας του, βρίσκει τον εαυτό του
ανίκανο να συνεχίσει την πτήση του προς τα βασίλεια απ' όπου προήλθε.
Ανίσχυρο να αποτινάξει το φορτίο που βαραίνει τις σπλωμένες φτερούγες
του, εκείνο το πουλί, που έως πρότινος ήταν κάτοικος των ουρανών, έχει
πλέον αναγκαστεί να αναζητήσει κατοικία στη σκόνη. Συνεπώς, ω υπηρέτες
Μου, μη μολύνετε τις φτερούγες σας με τον πηλό της δυστροπίας και των
μάταιων επιθυμιών, και μην τις αφήσετε να σπλωθούν από τη σκόνη του
φθόνου και του μίσους, ώστε να μην εμποδιστείτε να πετάξετε στους
ουρανούς της θείας Μου γνώσης.»¹⁷**

1. Συμπληρώστε τις ακόλουθες προτάσεις:
 - α. Το πτηνό στο οποίο αναφέρεται ο Μπαχαλλά σε αυτό το απόσπασμα είναι _____ .
 - β. Αυτό το πτηνό είναι κάτοικος των _____ .
 - γ. Αν οι φτερούγες του είναι σπilωμένες, το πτηνό αναγκάζεται να αναζητήσει την κατοικία του _____ .
2. Τώρα απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - α. Πώς «σπilώνονται» οι «φτερούγες» της ψυχής; _____

 - β. Ποια είναι μερικά από τα φορτία που, σαν «το νερό και τον πηλό της γης», βαραίνουν τις φτερούγες της ψυχής; _____

 - γ. Ποια είναι μερικά από τα πράγματα που μπορούν να μας εμποδίσουν από το να υψωθούμε στους ουρανούς της θεϊκής γνώσης; _____

 - δ. Γιατί θα αντάλλαζε μια ψυχή την ουράνια κατοικία της με τη σκόνη αυτού του κόσμου; _____

3. Κρίνετε αν οι ακόλουθες προτάσεις είναι αληθείς:
 - _____ Οι εγκόσμιες προσκολλήσεις παρακωλύουν την πνευματική μας πρόοδο.
 - _____ Η δυστροπία και οι μάταιες επιθυμίες μας μας συγκρατούν από το να πετάξουμε στους ουρανούς της θεϊκής γνώσης.
 - _____ Ο φθόνος και το μίσος είναι φυσικά χαρακτηριστικά του ανθρώπινου όντος και δε βαραίνουν την ψυχή.
 - _____ Μπορούμε να απαλλαγούμε από τα βάρη που μας εμποδίζουν από το να υψωθούμε στην απεραντοσύνη των ουρανών με το να αποδεσμευόμαστε από τα πράγματα αυτού του κόσμου.
 - _____ Η κατοικία της ψυχής βρίσκεται σ' αυτό τον κόσμο.

ΜΕΡΟΣ 13

Ο Μπαχαλλά λέει:

«Έχοντας δημιουργήσει τον κόσμο και όλα όσα ζουν και κινούνται σε αυτόν, Εκείνος επέλεξε, μέσω της άμεσης άσκησης της απεριόριστης και κυρίαρχης Βούλησής Του, να απονείμει στον άνθρωπο τη μοναδική διάκριση και ικανότητα να Τον γνωρίζει και να Τον αγαπά—μια ικανότητα που πρέπει να θεωρηθεί ως η γενεσιουργός ώθηση και ο πρωταρχικός σκοπός που διέπει ολόκληρη τη δημιουργία. . . . Επί της εσώτατης πραγματικότητας κάθε δημιουργήματος σκόρπισε το φως ενός εκ των ονομάτων Του και την κατέστησε αποδέκτη της δόξας μιας εκ των ιδιοτήτων Του. Επί της πραγματικότητας του ανθρώπου, ωστόσο, έχει εστιάσει την ακτινοβολία όλων των ονομάτων και των ιδιοτήτων Του και την έχει καταστήσει καθρέπτη του ίδιου Του του Εαυτού. Ανάμεσα σε όλα τα δημιουργηθέντα πράγματα, ο άνθρωπος, μόνος, έχει επιλεγεί για μια τόσο μεγάλη εύνοια, μια τόσο διαρκή γενναιοδωρία.»¹⁸

1. Συμπληρώστε τα παρακάτω κενά:
 - α. Ο Θεός επέλεξε να απονείμει στον άνθρωπο τη μοναδική διάκριση και ικανότητα να _____ .
 - β. Επί της εσώτατης πραγματικότητας _____ ο Θεός έχει σκορπίσει το φως _____ και την κατέστησε αποδέκτη της δόξας _____ .
 - γ. Επί της πραγματικότητας του ανθρώπου, έχει συγκεντρώσει την ακτινοβολία _____ και την έχει καταστήσει καθρέφτη του _____ .
2. Τώρα απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - α. Μπορείτε ν' αναφέρετε μερικές από τις ιδιότητες του Θεού; _____

 - β. Ποιες είναι μερικές ιδιότητες του Θεού τις οποίες μπορεί ν' αντανακλά η ανθρώπινη ψυχή; _____

 - γ. Πώς μπορούν να φανερωθούν αυτές οι ιδιότητες; _____

δ. Για ποια ιδιαίτερη εύνοια έχει επιλεγεί ο άνθρωπος; _____

3. Ποιά από τα ακόλουθα είναι αληθή;

- _____ Το ανθρώπινο ον δεν διακρίνεται από την υπόλοιπη δημιουργία.
- _____ Η ικανότητα να γνωρίζει κανείς τον Θεό και να Τον αγαπά είναι η γενεσιουργός ώθηση και ο πρωταρχικός σκοπός που διέπει ολόκληρη τη δημιουργία.
- _____ Η πραγματικότητα κάθε δημιουργημένου πράγματος είναι αποδέκτης μιας από τις ιδιότητες του Θεού.
- _____ Η ανθρώπινη ψυχή μπορεί να αντανakλά όλες τις ιδιότητες του Θεού.

ΜΕΡΟΣ 14

Ο Μπαχαλλά μας λέει:

«Αυτές οι δυνάμεις, με τις οποίες ο Ήλιος της Θείας γενναιοδωρίας και η Πηγή της ουράνιας καθοδήγησης έχει προικίσει την πραγματικότητα του ανθρώπου, παραμένουν, ωστόσο, λανθάνουσες μέσα του, όπως ακριβώς η φλόγα είναι κρυμμένη μέσα στο κερί και οι ακτίνες του φωτός είναι εν δυνάμει παρούσες στο λυχνάρι. Η ακτινοβολία αυτών των δυνάμεων μπορεί να επισκιασθεί από τις εγκόσμιες επιθυμίες, όπως το φως του ήλιου μπορεί να αποκρυφθεί κάτω από τη σκόνη και τη σκουριά που καλύπτουν τον καθρέφτη. Ούτε το κερί, ούτε ο λύχνος μπορούν ποτέ να ανάψουν μέσω των δικών τους, αβοήθητων προσπαθειών, ούτε ο καθρέφτης μπορεί ποτέ να απαλλάξει τον εαυτό του από τη σκουριά του. Είναι σαφές και ολοφάνερο ότι, έως ότου αναφθεί μια φωτιά, το λυχνάρι δεν θα αναφλεγεί ποτέ, και αν δεν εξαλειφθεί η σκουριά από το πρόσωπο του καθρέφτη, αυτός δεν θα μπορέσει ποτέ να αναπαραστήσει την εικόνα του ήλιου, ούτε να αντανakλά το φως και τη δόξα του.»¹⁹

1. Τι σημαίνει η λέξη "λανθάνουσα"; _____

2. Ποιες είναι μερικές από τις δυνάμεις που είναι λανθάνουσες στην ανθρώπινη ψυχή; _____

3. Ποιά δυνατότητα έχει μια λάμπα; _____
4. Ποιά δυνατότητα έχει ένας καθρέφτης; _____

5. Τι πρέπει να κάνετε σε μια λάμπα για να μπορεί να δώσει φως; _____

6. Τι πρέπει να κάνετε σε έναν καθρέφτη ώστε να μπορεί να αντανakλά το φως; _____

7. Μπορούν η λάμπα και ο καθρέφτης να φανερώσουν τις δυνατότητές τους από μόνες τους; _____

8. Πώς μπορούμε να συσχετίσουμε αυτά τα δύο παραδείγματα με την κατάσταση της ανθρώπινης ψυχής; _____

9. Ποιός μπορεί να κάνει την ανθρώπινη ψυχή να φανερώσει τις δυνατότητές της; _____

ΜΕΡΟΣ 15

Ο Μπαχαλλά δηλώνει:

«Η πύλη της γνώσης του Πανάρχαιου Όντος υπήρξε και θα εξακολουθήσει εις το διηνεκές να παραμένει κλειστή στα μάτια των ανθρώπων. Καμιά ανθρώπινη κατανόηση δεν θα έχει ποτέ πρόσβαση στην ιερή Αυλή Του. Ως ένδειξη του ελέους Του, ωστόσο, και ως απόδειξη της στοργικής Του καλοσύνης, έχει φανερώσει στους ανθρώπους τους Αυγερινούς της θείας Του καθοδήγησης, τα Σύμβολα της θείας Του ενότητας, και έχει θεσπίσει τη γνώση αυτών των καθαγιασμένων Όντων ταυτόσημη με τη γνώση του Ίδιου του Εαυτού Του. Όποιος τους αναγνωρίζει, έχει αναγνωρίσει τον Θεό. Όποιος εισακούει το κάλεσμά τους, έχει εισακούσει τη Φωνή του Θεού, και όποιος ομολογεί για την αλήθεια της Αποκάλυψής τους, έχει ομολογήσει για την αλήθεια του Ίδιου του Θεού. Όποιος αποστρέφεται από αυτούς, έχει αποστραφεί από τον Θεό, και όποιος αρνείται να πιστέψει σε αυτούς, έχει αρνηθεί να πιστέψει στον Θεό. Κάθε ένας από αυτούς είναι η Οδός του Θεού που συνδέει αυτόν τον κόσμο με τα υπερκείμενα βασίλεια, και το Λάβαρο της Αλήθειας Του για κάθε έναν στις βασιλείες της γης και του ουρανού. Είναι οι Φανερώσεις του Θεού ανάμεσα στους ανθρώπους, οι ενδείξεις της Αλήθειας Του και τα σημεία της δόξας Του.»²⁰

1. Με το παραπάνω απόσπασμα κατά νου, απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις:
- α. Είναι δυνατόν να γνωρίσουμε τον Θεό απευθείας; _____

- β. Πώς, λοιπόν, μπορούμε να γνωρίσουμε τον Θεό; _____

- γ. Μπορείτε να αναφέρετε μερικούς από τους Αυγερινούς της θείας καθοδήγησης; _____

- δ. Ποιανού τη Φωνή έχουν ακούσει εκείνοι που έχουν ακούσει τις Φανερώσεις του Θεού; _____

- ε. Ποιον αποστρεφόμαστε όταν αγνοούμε το κάλεσμα των Φανερώσεων του Θεού; _____
2. Συμπληρώστε τις ακόλουθες προτάσεις:
- α. Η πύλη της επίγνωσης του Πανάρχαιου Όντος ήταν και θα συνεχίσει εις το διηνεκές _____
_____ .
- β. Καμιά ανθρώπινη κατανόηση δεν θα έχει ποτέ πρόσβαση _____
_____ .
- γ. Ο Θεός έστειλε τις Φανερώσεις Του ως ένδειξη του _____ και ως απόδειξη της _____ .
- δ. Η γνώση των Φανερώσεων του Θεού είναι ταυτόσημη με _____
_____ .
- ε. Όποιος Τους αναγνωρίζει έχει _____ .
- στ. Όποιος εισακούει το κάλεσμά Τους έχει _____ .
- ζ. Κάθε ένας από αυτούς είναι η Οδός του Θεού που _____

_____ .

3. Ποιά από τα ακόλουθα είναι αληθή;

- _____ Μπορούμε να αναπτυχθούμε πνευματικά μέσα από τις προσπάθειές μας και μόνο.
- _____ Ο Θεός μας έχει δώσει έναν νου και αυτός επαρκεί για την πρόοδό μας.
- _____ Θα προοδεύσουμε πνευματικά αν αναγνωρίσουμε τη Φανέρωση του Θεού και δε θα χρειαστεί να καταβάλουμε περισσότερη προσπάθεια.
- _____ Θα προοδεύσουμε πνευματικά αν αναγνωρίσουμε τη Φανέρωση του Θεού και αν καταβάλουμε προσπάθεια να ζούμε σύμφωνα με τις διδασκαλίες Του.
- _____ Μπορούμε να γνωρίσουμε τον Θεό απευθείας.
- _____ Το ανθρώπινο ον μπορεί να γίνει ακριβώς σαν τον Θεό.
- _____ Ο Θεός είναι υπεράνω κάθε ανθρώπινης αντίληψης.
- _____ Όταν ακούμε τα λόγια μιας Φανέρωσης του Θεού, ακούμε τη Φωνή του Θεού.

ΜΕΡΟΣ 16

Ο Μπαχαλλά δηλώνει:

«Οι Προφύτες και οι Αγγελιοφόροι του Θεού έχουν απεσταλεί με τον μοναδικό σκοπό να καθοδηγήσουν την ανθρωπότητα στο ορθό Μονοπάτι της Αλήθειας. Ο σκοπός που διέπει την αποκάλυψή Του είναι η εκπαίδευση όλων των ανθρώπων, ώστε να μπορέσουν, κατά την ώρα του θανάτου, να ανέλθουν, με τη μέγιστη αγνότητα και αγιότητα και με απόλυτη αποδόσμευση, στο θρόνο του Υψίστου.»²¹

Και σε άλλο κείμενο λέει:

«Ο άνθρωπος είναι το υπέρτατο Περίαπτον. Η έλλειψη κατάλληλης εκπαίδευσης του στέρησε, ωστόσο, αυτό που κατέχει εγγενώς. Διαμέσου μιας λέξης προερχόμενης από το στόμα του Θεού κλήθηκε στην ύπαρξη· με μια λέξη ακόμη καθοδηγήθηκε προς την αναγνώριση της Πηγής της εκπαίδευσής του· με μια ακόμη λέξη διαφυλάχτηκαν η θέση και το πεπρωμένο του. Η Μεγάλη Ύπαρξη λέει: Θεώρησε τον άνθρωπο ως ένα ορυχείο πλούσιο σε πετράδια ανεκτίμητης αξίας. Η εκπαίδευση, μονάχα, είναι ικανή να αποκαλύψει τους θησαυρούς του και να επιτρέψει στην ανθρωπότητα να επωφεληθεί από αυτούς. Εάν κανείς διαλογιζόταν επί των όσων έχουν αποκαλύψει τα Ιερά Κείμενα, κατελθόντα από τον ουρανό της αγίας Βούλησης του Θεού, θα αναγνώριζε αμέσως ότι σκοπός τους είναι να θεωρηθούν όλοι οι άνθρωποι ως μία ψυχή, ώστε η σφραγίδα που φέρει τα λόγια "Η Βασιλεία θα είναι του Θεού" να αποτυπωθεί σε κάθε καρδιά, και το φως της Θείας ευεργεσίας, της χάρις και του ελέους να περιβάλλει όλη την ανθρωπότητα.»²²

1. Για ποιο σκοπό έχουν σταλεί οι Προφύτες και οι Αγγελιοφόροι του Θεού; _____

- _____
- _____
2. Ποιος είναι ο σκοπός που διέπει την αποκάλυψή Τους; _____
- _____
- _____
3. Τι σημαίνει η λέξη «περίαπτον»; _____
- _____
4. Ποια είναι η συνέπεια από την έλλειψη σωστής εκπαίδευσης; _____
- _____
5. Τι μπορεί να προκαλέσει μια σωστή εκπαίδευση; _____
- _____
6. Ποια είναι η Πηγή της εκπαίδευσής μας; _____
7. Ποιο είναι το πεπρωμένο μας; _____
- _____
8. Ποια είναι μερικά από τα πετράδια που αποκαλύπτει η εκπαίδευση; _____
- _____
9. Τι αναγνωρίζουμε αμέσως όταν διαλογιζόμαστε πάνω στις Άγιες Γραφές; _____
- _____
- _____
- _____

ΜΕΡΟΣ 17

Ο Μπαχαλλά δηλώνει:

«Με ρώτησες, επιπλέον, για την κατάσταση της ψυχής μετά τον αποχωρισμό της από το σώμα. Γνώριζε, αληθινά, ότι αν η ψυχή του ανθρώπου έχει βαδίσει στους δρόμους του Θεού, τότε, με βεβαιότητα, θα επιστρέψει και θα ενωθεί στη δόξα του Αγαπημένου. Μα τη δικαιοσύνη του Θεού! Θα ανέλθει

σε τέτοια θέση που καμία πένα δεν μπορεί να αναπαραστήσει, ούτε γλώσσα να περιγράψει. Η ψυχή που παρέμεινε πιστή στην Υπόθεση του Θεού, και στάθηκε ακλόνητα σταθερή στο Μονοπάτι Του, θα κατέχει, μετά την ανάληψή της, τέτοια δύναμη ώστε όλοι οι κόσμοι που ο Παντοδύναμος δημιούργησε να μπορούν να ωφεληθούν εξαιτίας της.»²³

1. Συμπληρώστε τις ακόλουθες προτάσεις:
 - α. Αν μια ψυχή έχει βαδίσει στους δρόμους του Θεού, με βεβαιότητα, θα _____.
 - β. Θα ανέλθει σε τέτοια θέση που _____.
 - γ. Η ψυχή που παρέμεινε _____ στην _____ του _____, και _____ ακλόνητα _____ στο _____, θα κατέχει, _____ τέτοια _____ ώστε όλοι οι κόσμοι που ο _____ να μπορούν να _____ εξαιτίας της.

ΜΕΡΟΣ 18

Ο Μπαχαλλά μας λέει:

«Μακάρια η ψυχή που, κατά την ώρα του αποχωρισμού της από το σώμα, είναι καθαγιασμένη από τις μάταιες φαντασιώσεις των λαών του κόσμου. Μια τέτοια ψυχή ζει και κινείται σύμφωνα με τη Βούληση του Δημιουργού της και εισέρχεται στον ύψιστο Παράδεισο. Οι Παρθένοι του Ουρανού, κάτοικοι των πιά μεγαλόπρεπων ανακτόρων, θα περιστρέφονται γύρω της, και οι Προφύτες του Θεού και οι Εκλεκτοί Του θα επιζητούν τη συντροφιά της. Μ' αυτούς θα συνομιλεί ελεύθερα η ψυχή εκείνη, και θα τους εξιστορεί τα όσα υποχρεώθηκε να υπομείνει στο μονοπάτι του Θεού, του Κυρίου όλων των κόσμων.»²⁴

«Θα πρέπει να συγχωρεί τον αμαρτωλό, και να μην περιφρονεί ποτέ τη ταπεινή του κατάσταση, διότι κανείς δε γνωρίζει ποιο θα είναι το δικό του τέλος. Πόσες φορές έφτασε ένας αμαρτωλός, την ώρα του θανάτου, στην ουσία της πίστης, και πίνοντας το αθάνατο ποτό πέταξε προς το Ουράνιο Πλήθος! Και πόσες φορές ένας αφοσιωμένος πιστός, την ώρα της ανάληψης της ψυχής του, έχει αλλάξει τόσο που να πέσει στο πυρ το εξώτερον!»²⁵

1. Σε ποια κατάσταση θα πρέπει να είναι η ψυχή όταν αποχωρίζεται το σώμα μας; _____
2. Ποιες είναι μερικές μάταιες φαντασιώσεις; _____

-
-
-
3. Σε ποια κατάσταση θα ζει και θα κινείται μετά τον θάνατο μια ψυχή που είναι εξαγνισμένη από μάταιες φαντασιώσεις; _____
-
-
-
4. Ποιοι θα συντροφεύουν μια τέτοια ψυχή; _____
-
-
-
5. Θα μπορεί μια τέτοια ψυχή να συνομιλεί με τους Προφήτες του Θεού και τους εκλεκτούς Του; _____
-
-
-
6. Γνωρίζουμε από πριν πώς και πότε θα τελειώσει η γήινη ζωή μας; _____
7. Τι μπορούμε να κάνουμε τώρα για να πετύχουμε την αιώνια ζωή που έχει προοριστεί για μας; _____
-
-
-

ΜΕΡΟΣ 19

Ο Αμπντόλ-Μπαχά εξηγεί:

«Καθώς το πνεύμα του ανθρώπου ζει παντοτινά αφότου αποβάλει αυτή τη στοιχειώδη μορφή, είναι, όπως όλα τα υπάρχοντα πράγματα, αναμφίβολα ικανό να προοδεύσει, και ως εκ τούτου μπορεί κανείς να προσευχηθεί ώστε μια εκλιπούσα ψυχή να προχωρήσει, να συγχωρεθεί ή να γίνει αποδέκτης θείων ενοιών, ευεργεσιών και χάρης. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, στις προσευχές του Μπαχάολλα, η συγχώρεση και η άφεση αμαρτιών εκλιπαρούνται από τον Θεό για εκείνους που έχουν ανέλθει στον επόμενο κόσμο. Επιπλέον, όπως ακριβώς οι άνθρωποι έχουν ανάγκη τον Θεό σε αυτόν τον κόσμο, έτσι ακριβώς έχουν ανάγκη από Αυτόν και στον επόμενο. Τα πλάσματα βρίσκονται πάντοτε σε ανάγκη και ο Θεός είναι πάντοτε εντελώς ανεξάρτητος από αυτά, είτε σε αυτόν είτε στον μέλλοντα κόσμο.»²⁶

Γιατί θα πρέπει να προσευχόμαστε για τις ψυχές όσων έχουν απεβιώσει;

ΜΕΡΟΣ 20

Ο Αμπντόλ-Μπαχά γράφει:

«Όταν η ανθρώπινη ψυχή ανυψωθεί από αυτόν τον παροδικό σωρό σκόνης και ανέλθει στον κόσμο του Θεού, τότε τα πέπλα θα καταρρεύσουν, και οι αλήθειες θα έλθουν στο φως, και όλα τα πράγματα που ήταν προηγουμένως άγνωστα θα φανερωθούν, και οι κρυμμένες αλήθειες θα γίνουν κατανοητές.

«Σκεφτείτε πώς ένα ον, στον κόσμο της μήτρας, ήταν κουφό στο αυτί και τυφλό στο μάτι, και βουβό στη γλώσσα· πώς στερείτο κάθε αντίληψης. Αλλά μόλις, από εκείνον τον κόσμο του σκότους, πέρασε σε αυτόν τον κόσμο του φωτός, τότε το μάτι του είδε, το αυτί του άκουσε, η γλώσσα του μίλησε. Με τον ίδιο τρόπο, μόλις σπεύσει από αυτόν τον θνητό τόπο προς τη Βασιλεία του Θεού, θα γεννηθεί εις το πνεύμα· τότε το μάτι της αντίληψής του θα ανοιχθεί, το αυτί της ψυχής του θα εισακούσει, και όλες οι αλήθειες των οποίων προηγουμένως ήταν ανεπίγνωτος θα γίνουν σαφείς και ξεκάθαρες.»²⁷

1. Συμπληρώστε τα παρακάτω κενά.

α. Όταν η ανθρώπινη ψυχή εγκαταλείπει αυτό τον κόσμο, τότε

- τα πέπλα _____ ,
- και οι αλήθειες _____ ,
- και όλα τα πράγματα που ήταν προηγουμένως άγνωστα, _____ .
- και οι κρυφές αλήθειες _____ .

β. Στον κόσμο της _____ ήμασταν κουφοί _____ , τυφλοί _____ και βουβοί _____ .

γ. Όταν γεννηθήκαμε σ' αυτόν τον κόσμο, τότε τα μάτια μας _____ ,

τα αφτιά μας _____ και η γλώσσα μας _____ .

δ. Με τον ίδιο τρόπο, όταν περάσουμε στη Βασιλεία του Θεού, θα γεννηθούμε _____ .

ε. Τότε το μάτι της _____ θα _____ , το αφτί της _____
_____ θα _____ , και όλες οι _____ των οποίων
προηγούμενως είμασταν ανεπίγνωτοι θα γίνουν _____ και _____
_____ .

2. Αποφασίστε ποιές από τις ακόλουθες δηλώσεις είναι αληθείς;

_____ Όταν είμαστε στον κόσμο της μήτρας, γνωρίζουμε γι' αυτόν τον κόσμο.

_____ Η κατάστασή μας μετά τον θάνατο είναι μια αλήθεια κρυφή σε μας σ' αυτή τη ζωή.

_____ Εντελώς καινούργιοι ορίζοντες θα ανοίξουν μπροστά μας μετά τον θάνατο.

_____ Όταν πεθάνουμε, θα επιστρέψουμε σ' αυτό τον κόσμο για να ξαναγεννηθούμε.

ΜΕΡΟΣ 21

Ο Μπαχαλλά δηλώνει:

«Και τώρα σχετικά με το ερώτημα σου, αν οι ανθρώπινες ψυχές συνεχίζουν να συναισθάνονται η μία την άλλη μετά τον αποχωρισμό τους από το σώμα. Γνώριζε ότι οι ψυχές του λαού του Μπαχά, οι οποίες έχουν εισέλθει και εγκατασταθεί εντός της Πορφυρής Κιβωτού, θα συναναστρέφονται και θα επικοινωνούν στενά η μία με την άλλη και θα σχετίζονται τόσο στενά στη ζωή τους, στις φιλοδοξίες τους, στους στόχους και στις προσπάθειές τους, ώστε να είναι ακόμη και σαν μία ψυχή. Αυτές είναι πραγματικά εκείνες που είναι διαφωτισμένες, που είναι διορατικές και που είναι προικισμένες με κατανόηση. Έτσι έχει οριστεί απ' Αυτόν ο Οποίος είναι ο Παντογνώστης, ο Πάνσοφος.

«Ο λαός του Μπαχά, οι οποίοι είναι οι κάτοικοι της Κιβωτού του Θεού, γνωρίζουν όλοι, ανεξαιρέτως, ο ένας τη θέση και την κατάσταση του άλλου και είναι ενωμένοι με δεσμούς εγκαρδιότητας και αδελφοσύνης. Μια τέτοια κατάσταση όμως, πρέπει να εξαρτάται από την πίστη τους και τη συμπεριφορά τους. Αυτοί που ανήκουν στον ίδιο βαθμό και στην ίδια στάθμη γνωρίζουν πλήρως ο ένας την ικανότητα, τον χαρακτήρα, τα επιτεύγματα και τις αρετές του άλλου. Αυτοί όμως που ανήκουν σε κατώτερο βαθμό είναι ανίκανοι να αντιληφθούν επαρκώς τη στάθμη ή να εκτιμήσουν τις αρετές εκείνων που κατατάσσονται πάνω απ' αυτούς. Ο καθένας θα λάβει το μερίδιό του από τον Κύριό σου. Ευλογημένος ο άνθρωπος που έχει στρέψει το πρόσωπό του προς τον Θεό και έχει πορευθεί σταθερά στην αγάπη Του,

μέχρις ότου η ψυχή του πετάξει προς τον Θεό, τον Κυρίαρχο Κύριο των πάντων, τον Πανίσχυρο, τον Πάντοτε Συγχωρούντα, τον Παντελεήμονα.»²⁸

1. Στον επόμενο κόσμο θα αναγνωρίσουμε ανθρώπους που γνωρίζαμε σ' αυτόν τον κόσμο; _____
2. Πόσο στενή θα είναι η σχέση μεταξύ των ψυχών στον επόμενο κόσμο; _____
3. Από τι θα εξαρτώνται οι διαφορές και οι διακρίσεις ανάμεσα στις ψυχές στον επόμενο κόσμο; _____
4. Θα στερηθεί κανείς τη χάρη του Θεού; _____

ΜΕΡΟΣ 22

Ο Μπαχαλλά μας προτρέπει:

«Ω υπηρέτες Μου! Μη θλίβεστε αν αυτές τις ημέρες και σ' αυτή τη γήινη σφαίρα, πράγματα αντίθετα στις επιθυμίες σας έχουν οριστεί και φανερωθεί από τον Θεό, διότι ημέρες μακάριας χαράς, ουράνιας απόλαυσης, σας περιμένουν με βεβαιότητα. Κόσμοι άγιοι και πνευματικά ένδοξοι θα αποκαλυφθούν μπροστά στα μάτια σας. Έχετε προοριστεί από Αυτόν, σ' αυτόν τον κόσμο και στον επόμενο να γίνετε κοινωνοί των αγαθών τους, να λάβετε μέρος στις χαρές τους και να αποκτήσετε ένα μερίδιο από την ενισχυτική τους χάρη. Στο κάθε ένα από αυτά θα φτάσετε χωρίς αμφιβολία.»²⁹

1. Αποφασίστε ποιά από τα ακόλουθα είναι αληθή:
_____ Θα πρέπει να είμαστε γεμάτοι θλίψη όταν τα πράγματα δεν είναι όπως θέλουμε να είναι.
_____ Τα πάντα, είτε καλά είτε άσχημα, είναι προκαθορισμένα από τον Θεό.
_____ Μας περιμένουν όλους μέρες μακάριας χαράς.
_____ Είναι βέβαιο ότι θα δούμε κόσμους που είναι άγιοι και πνευματικά ένδοξοι.
_____ Είναι το πεπρωμένο μας να γίνουμε κοινωνοί των αγαθών των κόσμων που είναι άγιοι και πνευματικά ένδοξοι, τόσο σ' αυτή τη ζωή όσο και στην επόμενη ζωή.
2. Γιατί δε θα πρέπει να είμαστε γεμάτοι θλίψη όταν μας συμβαίνουν πράγματα αντίθετα με τις επιθυμίες μας; _____

-
-
-
3. Τι υπόσχεση μας δίνει ο Μπαχαλλά σ' αυτό κείμενο; _____
-
-
-

ΜΕΡΟΣ 23

Σε αυτή την ενότητα, στοχαστήκατε πάνω στο νόημα της ανθρώπινης ζωής. Μάθατε πολλά για τη φύση της ψυχής, τον σκοπό της ζωής σε αυτόν τον κόσμο, την επιτακτική ανάγκη ανάπτυξης πνευματικών ιδιοτήτων και την υπόσχεση που μας δόθηκε για μια αιώνια ζωή, ένδοξη και γεμάτη χαρά. Στη δεύτερη ενότητα του βιβλίου, μιλήσαμε για έναν διττό σκοπό—να επιδιώκουμε τη δική μας πνευματική και διανοητική ανάπτυξη και να συμβάλλουμε στη μεταμόρφωση της κοινωνίας. Εδώ δίνεται η ευκαιρία να επιστρέψετε σε αυτή την έννοια και να σκεφτείτε τη σπουδαιότητα του να μεριμνούμε και για τις δύο πτυχές αυτού του σκοπού, υπό το πρίσμα των ενοράσεων που έχετε αποκτήσει σχετικά με την πρόοδο της ψυχής. Οι στοχασμοί σας μπορεί να ωφεληθούν από μια συζήτηση για τα παρακάτω θέματα στην ομάδα σας.

1. *Ανάπτυξη πνευματικών ιδιοτήτων*
2. *Υπακοή στους νόμους του Θεού*
3. *Συνεισφορά στην ευημερία της ανθρώπινης φυλής*
4. *Πρόοδος στο μονοπάτι της υπηρεσίας*

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Από μία ομιλία που δόθηκε στις 10 Νοεμβρίου 1911, δημοσιευμένη στο *Ομιλίες στο Παρίσι: Ομιλίες που δόθηκαν από τον Αμπντόλ-Μπαχά το 1911* (εκδόσεις: Αηδόνη 1995) αρ. 29.12-13.
2. Από μία επιστολή με ημερομηνία 1 Απριλίου 1946 γραμμένη εκ μέρους του Σόγκι Εφέντι, δημοσιευμένη στο *Lights of Guidance: A Bahá'í Reference File* (New Delhi: Bahá'í Publishing Trust, 1988, 2010 printing), no. 1820, p. 537.
3. Από μία επιστολή με ημερομηνία 28 Ιουλίου 2016 γραμμένη εκ μέρους του Παγκόσμιου Οίκου Δικαιοσύνης.
4. Αμπντόλ-Μπαχά στο *Μερικές Απαντημένες Ερωτήσεις*, αρ. 66.3.
5. Αυτόθι, 38.5.
6. Από μία ομιλία που δόθηκε στις 9 Νοεμβρίου 1911, δημοσιευμένη στο *Ομιλίες στο Παρίσι: Ομιλίες που δόθηκαν από τον Αμπντόλ-Μπαχά το 1911* (εκδόσεις: Αηδόνη), αρ. 28.16.
7. Από μία επιστολή με ημερομηνία 31 Δεκεμβρίου 1937 γραμμένη εκ μέρους του Σόγκι Εφέντι, δημοσιευμένη στο *Lights of Guidance: A Bahá'í Reference File* (New Delhi: Bahá'í Publishing Trust, 1988, 2010 printing), no. 680, p. 204.
8. *Ανθολογία από τις Γραφές του Μπαχασολλά*, (εκδόσεις Αηδόνη), LXXXII, παρ. 8.
9. Αμπντόλ-Μπαχά στο *Μερικές Απαντημένες Ερωτήσεις*, αρ. 61-2.
10. *Ανθολογία από τις Γραφές του Μπαχασολλά*, LXXX, παρ. 2.
11. Αυτόθι, LXXXI, παρ. 1.
12. Αυτόθι, CLXV, παρ. 1–3.
13. Μπαχασολλά, *Απόκρυφα Λόγια*, Αραβικά αρ. 32.
14. Από μία ομιλία που δόθηκε στις 6 Ιουλίου 1912, δημοσιευμένη στο *The Promulgation of Universal Peace: Talks Delivered by 'Abdu'l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912* (Wilmette: Bahá'í Publishing, 2012), pp. 315–16. (authorized translation)
15. *Ανθολογία από τις Γραφές του Μπαχασολλά*, V, παρ. 4.
16. Αυτόθι, LXXXII, παρ. 1.
17. Αυτόθι, CLIII, παρ. 6.
18. Αυτόθι, XXVII, παρ. 2.

-
19. Αυτόθι, XXVII, παρ. 3.
 20. Αυτόθι, XXI, παρ. 1.
 21. Αυτόθι, LXXXI, παρ. 1.
 22. Αυτόθι, CXXII, παρ. 1.
 23. Αυτόθι, LXXXII, παρ. 7.
 24. Αυτόθι, LXXXI, παρ. 1.
 25. Αυτόθι, CXXV, παρ. 3.
 26. Αμπντόλ-Μπαχά στο *Μερικές Απαντημένες Ερωτήσεις*, αρ. 62.3.
 27. *Selections from the Writings of 'Abdu'l-Bahá* (Wilmette: Bahá'í Publishing, 2010, 2015 printing), no. 149.3–4.
 28. *Ανθολογία από τις Γραφές του Μπαχαςλλά*, LXXXVI, παρ. 1–2.
 29. Αυτόθι, CLIII, παρ. 9.